

Holdning til bistand og mikrofinans

*En empirisk undersøkelse av nordmenns holdning
til bistand og mikrofinans*

Malin Walday

Masteroppgave ved programmet Master in Economics

Økonomisk institutt

UNIVERSITETET I OSLO

Januar 2014

Holdning til bistand og mikrofinans

En empirisk undersøkelse av nordmenns holdning til bistand generelt og mikrofinans spesielt.

© Malin Walday

2014

Holdning til bistand og mikrofinans

En empirisk undersøkelse av nordmenns holdninger til bistand og mikrofinans

Malin Walday

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Det har i de siste ti årene funnet sted en økning i norsk kapital til mikrofinansprosjekter, og i 2010 lå dette på i overkant av 600 millioner kroner. Interessen for mikrofinans i verden og i Norge er også stadig økende. Det har blant annet vært diskutert om mikrofinans faktisk fører til økt økonomisk vekst og velferd for mottakerlandene og innbyggerne i disse landene. En del av min problemstilling har derfor vært å undersøke hvorfor vi ser såpass mye investering i bistandsformer som mikrofinans der bevisene for effekt er varierte og uklare. Studien har hatt som formål å se på tendenser i den norske befolkningens holdninger til bistand generelt og mikrofinans spesielt. Mer konkret studeres holdningene til, og kunnskapsnivået om bistand og mikrofinans, hvilke parametere som påvirker disse og om det eksisterer en vilje til å støtte mikrofinansprosjekter relativt til andre prosjekter.

Datasettet som analyseres består av kvantitative data og ble samlet inn ved hjelp av en surveyundersøkelse distribuert på nett. 154 respondenter svarte på spørsmål om nordmenns holdninger til og kunnskap om bistand og mikrofinans.

På bakgrunn av teori om mikrofinans og systematiske oversikter som omhandler effektene av mikrofinans som bistandsform belyses usikkerheten som eksisterer rundt resultatene av denne bistandsformen. Videre benyttes økonomisk giverteori for å belyse hva som kan være årsaker til at man gir og forskjeller i giverpreferanser mellom grupper.

Gjennom empiriske analyser på datasettet gis en oversikt over hvilke uavhengige variabler som påvirker avhengige variabler som sier noe om positivitet til og kunnskap om bistand og mikrofinans. Analysen viser at nordmenn generelt virker positive til både bistand og mikrofinans som bistandsform. Videre finner jeg at kvinner gir mer enn menn og er mer positive til bistand. Denne forskjellen i giverpreferanser mellom kjønn er også funnet i klassisk giverteori. Analysen viser også en korrelasjon mellom partipreferanse og positivitet til både bistand og mikrofinans. Rød-grønne stemmegivere virker å ha en mer positiv holdning til bistand generelt, mens borgerlige på den andre siden tenderer mot å være mer positive til mikrofinans. Positiviteten til mikrofinans korrelerer med kunnskapsnivået om denne typen utviklingssamarbeid.

Forord

Denne oppgaven er skrevet som en avslutning på en 2-årig master i samfunnsøkonomi ved Universitetet i Oslo.

Først og fremst ønsker jeg å takke min veileder Jo Thori Lind for motivasjon, god veiledning og tett oppfølging gjennom hele prosessen fra begynnelse til slutt.

I tillegg ønsker jeg å rette en stor takk til Mari Bugge Solheim og Elisabeth Grøvan Ruud som ga gode tilbakemeldinger og hjalp meg med å validere spørreundersøkelsen. Stor takk til alle som svarte på undersøkelsen min.

Jeg ønsker også å takke Moira Kristin Eksnes i CARE for inspirasjon, gode samtaler og mailkorrespondanse i begynnelsen av prosessen.

Blindern, januar 2014

Malin Walday

Innholdsfortegnelse

1	Problemstilling og bakgrunn for valg av tema	1
1.1	Mikrofinans	2
1.2	Giverteori	9
1.3	Norsk bistand	10
2	Metode	12
2.1	Valg av metode	12
2.2	Innsamling av data	12
2.2.1	Spørreundersøkelse	12
2.2.2	Prosedyre	12
2.2.3	SSBs rapport	13
2.2.4	Intern og ekstern validitet	14
2.3	Analyse av data	15
3	Resultater og beskrivelse av respondentgruppen	18
3.1	Presentasjon av respondentene	18
3.2	Holdninger til og kunnskap om bistand generelt	20
3.3	Holdninger til og kunnskap om mikrofinans	28
3.4	Resultater i regresjonsmodellen	34
3.4.1	Resultater fra krysstabuleringene	34
3.4.2	Regresjon	38
3.4.3	Validering av resultater i forhold til SSB	42
4	Diskusjon	45
5	Konklusjon	50
	Litteraturliste	52
	Vedlegg 1: Estimeringsresultater fra Stata	55
	Vedlegg 2: Korrelasjonsmatriser	69
	Vedlegg 3: Svaroversikt	70
	Vedlegg 4: Prosedyre for utregning av indekser	72
	Vedlegg 5: Resultater fra krysstabulering	76
	Vedlegg 6: Spørreundersøkelse	78

Figurer

Figur 1: Fordeling av norsk bistand til bank og finansielle tjenester på sektor.....	11
Figur 2: Gir utviklings samarbeid økonomisk vekst og bedre levekår.....	21
Figur 3: Hvor mange milliarder tror du staten bruker på bistand i året.....	23
Figur 4: Hva tror du den internasjonale grensen for fattigdom ligger på.....	24
Figur 5: Respondentenes oppfatning om andel under fattigdomsgrensen i Afrika.....	25
Figur 6: Hvor mye større tror du Norges BNI/cap er sammenlignet med Tanzania.....	25
Figur 7: Hvor stor andel av befolkningen i Kenya tror du kan lese og skrive.....	26
Figur 8: Tror du mikrofinans treffer de fattigste bedre enn annen bistand.....	30

Tabeller

Tabell 1: Resultater på spørsmål om bakgrunn.....	18
Tabell 2: Respondentenes partipreferanser.....	19
Tabell 3: Respondentenes svar på om de er for Norges budsjettmål.....	20
Tabell 4: Svar på kunnskapsspørsmål.....	22
Tabell 5: Giverpreferanser.....	27
Tabell 6: Preferanser mellom akutt nødhjelp og langsiktig bistand.....	28
Tabell 7: Respondentenes svar om tro på mikrofinans.....	29
Tabell 8: Respondentenes kunnskap om mikrofinans.....	32
Tabell 9: Mikrofinans som kommersiell virksomhet eller bistand.....	33
Tabell 10: Sammenheng mellom partipreferanse og positivitet til mikrofinans.....	36
Tabell 11: Sammenheng mellom kjønn og positivitet til mikrofinans.....	37
Tabell 12: Sammenheng mellom kunnskap og positivitet til mikrofinans.....	37
Tabell 13: Estimerte effekter av de uavhengige variablene på positivitet til bistand.....	39
Tabell 14: Estimerte effekter av de uavhengige variablene på positivitet til mikrofinans.....	41
Tabell 15: Mest effektive bistandskanal sammenlignet med SSB.....	43
Tabell 16: Organisasjonsstøtte.....	43

1 Problemstilling og bakgrunn for valg av tema

Ifølge FN lever 46 % av Afrikas befolkning sør for Sahara i dag på mindre enn 1,25 dollar per dag, noe som regnes som ekstrem fattigdom. For å bekjempe slik fattigdom og de problemer og menneskelige lidelser denne medfører, engasjerer flere mer utviklede land seg i såkalt utviklingssamarbeid eller internasjonal bistand. Det er forskjellig hva ulike forskere og organisasjoner inkluderer under bistandstermen, og en vedtatt definisjon på termen bistand finnes ikke. Definisjonen OECD gir på *internasjonal bistand* inkluderer tilskudd og lån til mindre utviklede land som (i) er tatt opp av staten i giverlandet (ii) med fremmet mål om økonomisk utvikling og velferd i mottakerlandet og (iii) under konsesjonelle økonomiske termer (dvs. hvis det er snakk om et lån må dette ha et tilskuddselement på minst 25 % (Hjertholm and White, 2000, s.100)). Norad (2012) inkluderer også andre tilskudd og overføringer fra private så vel som andre aktører i begrepet og definerer *utviklingssamarbeid* eller *bistand* som «offentlige og private finansielle eller andre materielle overføringer fra giverland til mottakerland i den hensikt å bistå regioner og stater, organisasjoner og grupper i deres sosiale og økonomiske utvikling for å fremme økonomisk vekst og bekjempe fattigdom»¹.

En populær måte å drive utviklingssamarbeid på, som har vokst frem siden 70-tallet, er gjennom mikrofinansinstitusjoner. Gjennom mikrofinansinstitusjoner økes muligheten til å ta opp små lån for fattige mennesker uten at de behøver å stille med noen form for sikkerhet. Denne måten å fremme utvikling og økonomisk vekst på i mindre utviklede land har av flere og over lengre tid blitt hyllet som en vei ut av fattigdom (Duvendack, m.fl. 2011). Det nådde sitt toppunkt da Muhammad Yunus, skaperen av Grameen Bank(GB) som var de første til å tilby mikrofinans, fikk Nobels fredspris i 2006. De seneste årene har det vært en sterk vekst i mikrofinansmarkedet og i 2009 var det 2065 mikrofinansinstitusjoner som rapporterte til Microfinance Information Exchange. Til sammen hadde disse institusjonene ca. 93 millioner låntakere, men det reelle tallet anses å ligge enda høyere (Norad, 2012). Det er til tross for dette fremdeles stor usikkerhet rundt effekten av denne typen bistand eller

---

¹ Tidligere var det vanlig å benytte begrepet utviklingshjelp(u-hjelp) om slike overføringer, men dette blir gjerne unngått i dag fordi det av mange anses å ha et negativt og paternalistisk utgangspunkt

utviklingssamarbeid. Det har blant annet vært mye diskutert om mikrofinans faktisk fører til økt økonomisk vekst og velferd for mottakerlandet og innbyggerne i disse landene. En annen side som også har blitt fremhevet som negativ er at en del mikrofinansinstitusjoner drives av kommersielle aktører med høye profittmål.

Det har i de siste ti årene skjedd en økning i norsk kapital til mikrofinansprosjekter og i 2010 lå dette på i overkant av 600 millioner kroner. Interessen for mikrofinans i verden og i Norge er også stadig økende.

Problemstilling: I denne oppgaven ønsker jeg å se på holdninger til bistand generelt og mikrofinans spesielt.

- i) *Hvordan er holdningene til bistand generelt og kunnskapsnivået når det gjelder bistand og tilstanden i mindre utviklede land?*
- ii) *Hvordan er holdningene til mikrofinans i den norske befolkningen? Er folk positive eller negative til denne typen bistand? Hvordan er kunnskapsnivået om nettopp mikrofinansinstitusjoner*
- iii) *Hvilke parametere har en påvirkning på holdningen til bistand og mikrofinans? Eksisterer det en vilje til å støtte mikrofinansprosjekter, relativt til andre prosjekter?*

Jeg ønsker å se på tendenser i den norske befolkningens holdninger til bistand generelt og til bistandsformen mikrofinans spesielt, for å undersøke hva som påvirker folk til å støtte denne typen bistand. Jeg vil først gå kortfattet gjennom teorien bak mikrofinans, hva det bygger på, hvordan det fungerer og kritikk til området. Jeg vil deretter kort presentere teorier innenfor giverteori om hva som kan være årsaker til at folk gir til gode formål. Videre følger et metodekapittel med bakgrunn for valg av metode og eventuelle svakheter ved bruk av nettopp denne metoden for å besvare problemstillingen. Jeg vil til slutt presentere resultater og gjennomføre analyse av dataene i form av en økonometrisk modell.

1.1 Mikrofinans

En vanlig definisjon av mikrokreditt er «utvidelsen av svært små lån (mikrolån) til de i fattigdom, designet for å være en pådriver til entreprenørskap». Ideelt sett hjelper mikrokreditt folk til å overkomme mangelen på fast jobb eller kapital til å delta i økonomien.²

---

² www.microcreditsummit.org

1.1.1 Teorien bak mikrofinans

Den grunnleggende idéen bak mikrofinans er at det er mangelen på tilgangen til kreditt eller forsikring som er en av hovedårsakene til hvorfor mange mennesker i utviklingsland forblir fattige (Lensink m.fl. 2007). Tilgang til kreditt er essensiell da dette fungerer som en slags forsikring blant annet gjennom utjevning av forbruk og dermed også gjør fattige bedre rustet til å takle en krise som for eksempel en dårlig avling eller eventuell økonomisk nedgang en periode. Banerjee og Duflo (2010) trekker frem hvordan man kan se forskjell på rike og fattige låntakere. Hos formelle utlånere er det et stort problem dersom man ikke kan stille med forsikring og derfor vanskelig for fattige låntakere. Fra en undersøkelse fra 2006 (Banerjee og Duflo) fant man at ikke mer enn 6 % av fattige menneskers lån ble tatt opp hos en formell utlåner, resten av lånene som var registrert ble tatt opp hos uformelle utlånere (moneylenders), venner eller kjøpmenn. Til sammen danner disse uformelle utlånerne et uformelt kredittmarked. Kjennetegnene på slike kredittmarkeder er følgende (Banerjee and Duflo, 2010):

1. Veldig høy rente på utlån sammenlignet med innskudd over samme område.
2. Utlånsrentene kan variere stort innenfor det samme kredittmarkedet avhengig av hvem som er låntakere.
3. Rikere mennesker låner mer og til lavere rente enn fattige.
4. Forskjellene i renter drives ikke av at mange lån misligholdes fordi det er sjelden man ser at lånene ikke tilbakebetales. Flere studier rapporterer at en tilbakebetalingsrate på 90 prosent er relativt lav for slike lån og at en tilbakebetalingsrate på 96 til 99 prosent er mer vanlig (Aleem(1990) og Dasgupta(1989)).
5. Utlånerens monopolmakt over spesielle låntakere er heller ikke årsaken til den økte renten.

Spørsmålet man kan stille seg er da hvorfor det er så stor forskjell på renten for utlån og innskudd i disse uformelle kredittmarkedene når verken tilbakebetalingsraten eller monopol kan forklare dette. En forklaring på disse forskjellene er blant annet problemer med *begrenset ansvar* og *adverse selection* som jeg vil komme nærmere inn på nedenfor.

Problemer med *begrenset ansvar*

Dette fenomenet kan forklares gjennom å tenke seg en låntaker som ønsker å låne et beløp for å starte et prosjekt. Avkastningen fra prosjektet er risikofri, men låntakeren kan velge ikke å

betale tilbake lånet etter prosjektet er fullført. Avkastningen blir da realisert med en kostnad som er proporsjonal med den investerte summen. Altså, hvis kostnaden av ikke å betale tilbake er lavere enn rentenedbetalingen vil låntaker alltid velge ikke å betale tilbake lånet. I tillegg kan man tenke seg at kostnaden av ikke å betale tilbake faller til null hvis ikke utlåneren utøver grundighet. Grundighet er en kombinasjon av hva utlåner behøver å skaffe seg oversikt over før han gir ut et lån, for eksempel hvor låntaker bor, hva den gjør og eier og hva slags type person denne låntakeren er. I Norge og i andre mer industrialiserte land skjer dette mer automatisk på grunn av allerede eksisterende institusjoner og automatiserte system, men i mindre utviklede land har de ikke de samme institusjonene og dette kan derfor bli et problem som medfører høye kostnader. I tillegg kommer kostnader i forbindelse med å opprettholde «forsterkende elementer» slik at låntaker er klar over prisen en må betale dersom en velger å ikke betale tilbake lånet. En del av disse kostnadene er faste kostnader og er i stor grad uavhengig av størrelsen på lånet. Dette kan derfor fungere som en del av forklaringen på hvorfor rentene er så høye for smålån, hvorfor de varierer såpass mye mellom låntakere og hvorfor fattige ofte må betale høyere renter på sine lån. Dersom låntakeren er fattig nok eller de faste kostnadene er tilstrekkelig høye kan rentene gå mot uendelig: disse låntakerne vil aldri kunne ta opp lån.

Problemer med *adverse selection*

Et annet problem som også ofte trekkes frem er såkalt «adverse selection». Låntakere som mindre sannsynlig betaler tilbake lånet vil i utgangspunktet bli mindre ”skremt” av en høy rente fordi de vet at de mest sannsynlig ikke kommer til å betale tilbake uansett. Å øke renten vil dermed skyve ut låntakerne som har intensjon om å betale tilbake men ikke de som i utgangspunktet ikke vil betale tilbake lånet. Som en effekt av dette vil gjennomsnittlig tilbakebetalingsrate synke med økt rente. I en situasjon med «adverse selection» vil utlånerne begrense størrelsen på lånene. Dette vil øke tilbakebetalingsraten, men samtidig vil dette øke de administrative kostnadene for å låne ut en like stor sum med penger som tidligere, og dette vil igjen øke renten.

Høye administrative kostnader

Det største problemet ved uformelle utlån er derfor de store administrative kostnadene knyttet til å gi ut lån og at kostnadene er faste for alle uavhengig av størrelse på lån. Administrative kostnader ved mindre lån kan dermed dekkes ved å øke renten, noe som igjen kan føre til lav tilbakebetaling. Konseptet med mikrofinans bygger nettopp på å løse problemer som

«adverse selection» og begrenset ansvarlighet og gjennom dette redusere de administrative kostnadene av det å gi ut smålån. Slik det kommer frem ovenfor og som påpekt av Banerjee og Duflo (2010) kan nettopp denne reduksjonen i de administrative kostnadene ha en stor effekt på tilgangen til kreditt og rentene gjennom en multiplikatoreffekt.

1.1.2 Mikrofinansinstitusjoner og reduksjon av administrative kostnader

En av de viktigste målsetningene mikrofinansinstitusjoner jobber med er å redusere de administrative kostnadene på lån slik at fattige mennesker uten sikkerhet også skal få tilgang på kreditt til en lav rente. Fire viktige måter for å redusere de administrative kostnadene er følgende:

Dynamiske insentiver:

Mikrofinansinstitusjoner tilbyr ofte lån med dynamiske insentiver. Dette innebærer at lånene i begynnelsen er små men øker for hver periode låntakerne er med i ordningen. Insentivene for å tilbakebetale lånet øker da låntakeren har mulighet til å ta opp et større lån i fremtiden, kostnadene av ikke å betale tilbake blir derfor større. Dette forebygger problemet med *moral hazard*. En av svakhetene som påpekes med denne metoden er at lånene fra periode til periode må på det minste vokse like raskt som renten for at løsningen skal kunne fungere. På en annen side vil da lånet fort bli så stort at det igjen vil være lønnsomt å ikke betale tilbake. Konkurransen mellom flere mikrofinansinstitusjoner kan også gjøre effekten mindre dersom dette betyr at lånetakerne kan skifte fra en utlåner til en annen (Banerjee and Duflo, 2010).

Gruppeforpliktelser:

En annen måte å redusere administrative kostnader er å gi lån med gruppeforpliktelse eller felles forpliktelse/ansvarlighet for lånetakere som er medlem av en og samme gruppe. Dersom en av gruppedeltakerne ikke betaler tilbake sitt lån vil det gå ut over alle medlemmene i gruppen. Gruppeforpliktelse oppstår fordi gruppen samlet låner fra mikrofinansinstitusjonen. Deretter låner medlemmene individuelt fra lånesummen. Medlemmene betaler først avdragene sine til gruppen og deretter betaler gruppen tilbake til mikrofinansinstitusjonen. Hensikten er å skape en situasjon der det at en person ikke betaler tilbake sitt lån vil gjøre det vanskeligere for de andre i gruppen å få ta opp flere lån. Teorien argumenterer med at dette vil gi lånetakere sterke insentiver både til å selektere og overvåke hverandre, og dermed redusere de administrative kostnadene ved henholdsvis «adverse selection» og begrenset ansvarlighet. I tillegg kan det oppstå et sosialt press på å betale

tilbake. Svakheter som påpekes ved gruppelån er at det kan føre til mindre risikofylte investeringer fordi medlemmene vil forsøke å redusere risiko tatt av andre gruppemedlemmer. Dette kan føre til overdreven risikoaversjon og dermed gi mindre effekt på økonomisk vekst (Banerjee and Duflo, 2010).

Tilbakebetalingshyppighet og sosial interaksjon:

Fischer og Ghatak (2010) trekker frem at mikrofinansinstitusjoner ofte vektlegger ukentlig nedbetaling som en metode for å bygge kredittdisiplin og dermed unngå at folk ikke betaler tilbake. Industrien legger vekt på at tilbakebetalingshyppighet har en effekt på tilbakebetalingsraten gjennom at hver enkelt betaling blir mindre og dermed blir også fristelsen til å ikke betale tilbake mindre fordi gevinsten synker. Det legges også vekt på at hyppig tilbakebetaling fører til at hver enkelt innbetaling blir lettere å takle for husholdninger som har det vanskelig fra før av. De empiriske bevisene for dette er på den andre siden både mangelfulle og varierende. Sosial interaksjon uten gruppeforpliktelse er også en metode. Det å møte i grupper kan skape et sosialt press på det å lykkes med lånet sitt. Alternativt kan mennesker som er i samme gruppe blir bedre kjent og dermed bli mer villig til å hjelpe de som er i størst risiko for ikke å klare tilbakebetalingen.

Innsamlingsmetode

En annen faktor som Banerjee og Duflo (2010) også trekker frem for å redusere administrative kostnader er mekanismer som ligger bak innsamlingen av tilbakebetalinger på lån. En gruppeleder gis ansvaret for å samle inn tilbakebetalingene for flere enkelt låntakere. Alle lån i den samme gruppen tilbakebetales til samme tid. Dette fører til at det er enkelt for innsamleren å samle inn fra et stort antall individer, det enkelte lånebeløpet på en og samme gang. Dette reduserer de administrative kostnadene ved å være långiver og øker muligheten til å sette ned renten.

Kvinner i mikrofinans

Mange steder rettes mikrofinans særskilt mot kvinner fordi flere enkelte studier (Pitt and Khandker (1998)) har vist at når kvinner kontrollerer økonomien til husholdningen investeres det i mer nødvendighetsgoder og mindre nytelsesgoder (som for eksempel alkohol eller sigaretter). Det at mikrofinans rettes mot kvinner er også en måte å forsøke å styrke kvinnenenes rolle i hjemmet og deres posisjon i samfunnet relativt til menn. Det å rette mikrofinans mot kvinner har også vært kritisert fordi man har sett at kvinner ofte foretar mer

konservative investeringer enn menn. Det vil si at de investerer mindre risikofylt og dermed reduserer sannsynligheten for å vinne mye på investeringene.

1.1.3 Kunnskapsgrunnet om effekter av mikrofinans

En systematisk oversikt forsøker å gi en uttømmende oversikt over litteraturen som er relevant for en problemstilling. Dette er en type litteraturstudie som forsøker å identifisere, vurdere, velge og organisere all forskning av høy kvalitet relevant for et tema eller spørsmål. I denne delen vil jeg gå gjennom to slike systematiske oversikter som har forsøkt å gi en oversikt over studier og litteratur som omhandler spørsmålet om effekten av mikrofinans.

Den første av disse systematiske oversiktene ble gjort av Goldberg som i 2005 gikk gjennom en rekke studier av mikrofinans for å undersøke om man kunne si noe om effekten av mikrofinans i sin helhet. Han presenterte en rekke studier fra forskjellige land som benytter seg av ulike metoder for å måle effekten av mikrofinans. Oversikten drøfter svakheter og styrker ved alle studiene på området. Til tross for at majoriteten av studiene viser at tilgang til mikrofinans kan øke inntekt og løfte familier ut av fattigdom, i tillegg til å øke barns skoledeltakelse og flere andre gode utfall, konkluderer oversikten med at det er usikkert om mikrofinans fungerer. Dette fordi det er stor variasjon i hvordan mikrofinans praktiseres. Alle mikrofinansinstitusjoner tilbyr varierende tjenester til veldig ulike klienter. Selv om flere av studiene gir et inntrykk av mikrofinansinstitusjoner med gode effekter, klarer ingen, uansett hvor effektive de er å svare på spørsmålet om mikrofinans fungerer som fattigdomsbekjempelse globalt. Oversikten vektlegger at bevisene peker to veier. På den ene siden viser de fleste studier en eller annen form for positivt utfall av mikrofinans, på den andre siden er det samtidig mye å lære om hvordan mikrofinans fungerer for forskjellige typer klienter. Flere av studiene har også store metodologiske svakheter. Den systematiske oversikten konkluderer med at mikrofinansindustrien trenger mer evidensbasert kunnskap, som kun kan oppnås gjennom randomiserte kontrollforsøk.

Andre problemer med studier av effektene av mikrofinans som blant annet Orso (2011) peker på er at det er vanskelig å undersøke den direkte effekten av mikrofinans på programdeltakerne. Selv om man ser en positiv effekt av mikrofinans som fattigdomsbekjemper er det vanskelig å vite akkurat hvor stor del av effekten som faktisk kan tilskrives mikrofinansprogrammet. Hvis man for eksempel ser en sammenheng der mer

velstående husholdninger har større lån må man spørre seg selv om dette er fordi lånet gjør husholdningen mer velstående eller om dette er fordi mer velstående husholdninger har mulighet til å ta større lån. Orso peker videre på at et av de største problemene er å finne en passende kontrollgruppe for denne typen studier fordi det er vanskelig å finne en gruppe med mennesker som er identiske til programdeltakerne bortsett fra at de ikke deltar i programmet. Utelatte variabler, ikke-randomisert programdeltagelse og selvseleksjon i denne typen studier fører derfor til at det blir vanskelig å estimere kausale effekter. Det er også omdiskutert hva som er de beste parameterne når man måler effektene av denne typen bistand. Når det gjelder å måle effekten av mikrofinans skilles det ofte mellom to; a) en inntektseffekt, det at husholdningene blir rikere og dermed at konsum presses oppover (dette kan også ha effekter på etterspørselen etter barn, helsetjenester, utdanning og fritid) og b) en substusjonseffekt som noen ganger faktisk kan veie opp for inntektseffekten. For eksempel kan økt kvinnelig arbeidsdeltakelse føre til at tid brukt på å oppdra barn blir relativt dyrere i form av tapt arbeidsinntekt som igjen kan drive fødselsraten ned. Orso legger videre vekt på at det å måle effekten av mikrofinans blir vanskelig og at økt inntekt og konsum heller ikke er de eneste målene på effektene av mikrofinans. Flere (Goldberg (2005), Duvendack m.fl. (2011) og Orso (2011)) vektlegger også viktigheten av såkalte randomiserte kontrollerte studier (RCTer) som består av å gi lån til grupper randomisert trukket fra en populasjon, mens en annen gruppe, også randomisert trukket fra populasjonen, ikke mottar slike lån. Gjennom å bruke denne tilnærmingen med randomisering vil forskjellene mellom gjennomsnittlig utfall i de to gruppene være et godt estimat på programmets gjennomsnittlige påvirkning³. Duvendack m.fl. (2011) foretar også en systematisk gjennomgang av flere studier som har undersøkt effekten av mikrofinans. Deres grunnlag er at på grunn av veksten i mikrofinansindustrien og oppmerksomheten denne har fått fra politikere, donorer og private investorer i de senere årene er det nødvendig å etterprøve bevisene fra evalueringer av mikrofinansinstitusjoner med fokus på de teknologiske utfordringene med å skaffe gode estimater av effektene. Deres gjennomgang bygger derfor hovedsakelig på RCTer og ikke enda publiserte studier. Resultatene av studien forteller oss at det finnes et relativt lavt antall studier med godt nok forskningsdesign⁴, kun to gode nok RCTer og ni ikke enda publiserte studier. De finner blant annet ingen robuste bevis på effekter på kvinners status eller økt deltakelse av jenter i skolen, men noe av årsaken til dette kan være fordi ingen av studiene

---

³ På grunn av implementeringen av RCTs vil lånene representere den eneste ex-ante forskjellen mellom de to gruppene (behandling og kontroll)

⁴ Ifølge kriteriene stilt av Duvendack m.fl. (2011) og Orso (2011).

som regnes som gode nok (RCT og andre ikke enda publiserte studier) i hovedsak dekker dette området. Rapporten konkluderer i likhet med ovennevnte rapporter også med at nesten alle evalueringer av effektene av mikrofinans lener seg på for svake metodologiske bevis og utilstrekkelig data som har en negativ påvirkning på reliabiliteten til de estimerte effektene.

1.2 Giverteori

Hva er det som gjør at vi ønsker å donere bort penger til bistandsprosjekter og andre gode formål? Flere økonomer har studert menneskers forhold til det å gi til gode formål for å undersøke hvorfor vi gir til bistandsprosjekter og utviklingssamarbeid. Flere studier indikerer at mennesker ikke donerer bort penger til gode eller offentlige formål av ren altruisme. Det virker som om folk får mer igjen for selve handlingen det er å gi enn den nytten gaven deres gir til andre.

Andreoni (1990) vektlegger at *når mennesker gjør donasjoner til privat finansierte velferdstjenester oppnår de en nyttegevinst. Denne oppnås både ved at den totale velferdsmengden økes og ved en egegevinst av selve handlingen* (s. 473). Man kan anta at de samme mekanismene også ligger bak når mennesker gir til andre gode formål som bistandsprosjekter eller utviklingssamarbeid. Hvilke karakteristikk denne nyttegevinsten har er mer uklar. Givere kan oppnå en nyttegevinst bare ved å gi, eller ved å øke den totale mengden av varer eller tjenester som veldedige organisasjoner produserer. Enkelte kan også motiveres av den offentlige anerkjennelsen som det å gi medfører. Han mener man kan skille mellom to ulike typer altruisme.

Perfekt altruisme

Teorien om *perfekt altruisme* hevder at dersom individer er perfekt altruistiske er de kun opptatt av mengden penger som totalt går til gode formål helt uavhengig av hvilke kilder disse ressursene kommer fra. En giver er, dersom denne er perfekt altruistisk derfor, indifferent mellom selv å gi 20 kr til et veldedig formål og at det veldedige formålet mottar 20 kr fra noen andre. Det viktigste for denne typen giver er hvor mye penger som mottas totalt. Et annet eksempel vil være at en giver mener at et visst bistandsprosjekt fortjener å motta 10 000 kr. Dersom han vet at andre donorer vil gi 8000 kr til sammen, vil han ved perfekt altruisme gi de resterende 2000 kr til prosjektet. Dersom han derimot vet at andre donorer til sammen vil gi 10 000 kr vil han ikke gi noe mer til dette prosjektet.

Uren altruisme

Når individer ikke er perfekt altruistiske eksisterer det noe man kan kalle *uren altruisme*. Andreoni hevder at mennesker kan motiveres til å gi ved at de oppnår noe han kaller for *warm glow* (varm glød) gjennom selve handlingen å gi. Ifølge denne teorien oppnår givere en indre tilfredsstillelse av å gi selv om donasjonene er anonyme. Givere opplever derfor ikke at andres donasjoner er perfekte substitutt for sine egne. Aktørene foretrekker her at donasjonene kommer fra dem selv enn fra andre. En annen grunn til at folk gir er at de kan oppnå prestisje gjennom handlingen.

Det er også blitt mye studert om man kan se en forskjell i altruisme mellom kjønn. Dette er et omdiskutert tema, og der noen hevder at de har funnet beviser for at det eksisterer forskjeller i altruismen til kvinner og menn, hevder andre at de ikke har funnet noen systematisk forskjell. Andreoni og Vesterlund (2001) gjorde med grunnlag i funn av ulike givermønstre hos kvinner og menn, en eksperimentell studie på dette der de blant annet testet individenes giverpreferanser med forskjellige budsjetter slik at «prisen» for altruisme var forskjellig. Resultatene deres viste at kvinner ga mer enn menn når den relative prisen for å gi var høy, mens det var motsatt når denne var lav. De fant dermed at menn og kvinners etterspørselskurver etter det å gi krysser hverandre og at menn i større grad responderer på endringer i pris. I tillegg viste resultatene at det er en større sannsynlighet for at menn er perfekt uselviske eller perfekt egoistiske sammenlignet med kvinner, som i større grad foretrekker en jevn fordeling. Resultatet fra denne studien viser dermed at begge kjønn kan ses som det mest uselviske avhengig av prisen for å gi. Dette gjenspeiler psykologiske funn og viser at spørsmålet om nettopp altruisme er mer komplekst enn i tidligere studier innen økonomi.

1.3 Norsk bistand

Den norske stat har som mål å bruke ca. 1 % av nasjonalinntekten (BNI) på bistand i året. I 2013 budsjetterte staten med 30,2 milliarder til internasjonalt utviklingssamarbeid (Prop 1 S(2013-2014)). I 2012 brukte Norge 0,93 % av BNI på utgifter til utviklingshjelp, altså litt under målet. Dette tilsvarte 4754 millioner dollar eller 29,5 milliarder norske kroner⁵. (tall fra SSB) Andel av BNI til utviklingshjelp har holdt seg relativt stabilt de seneste årene, og i 2011

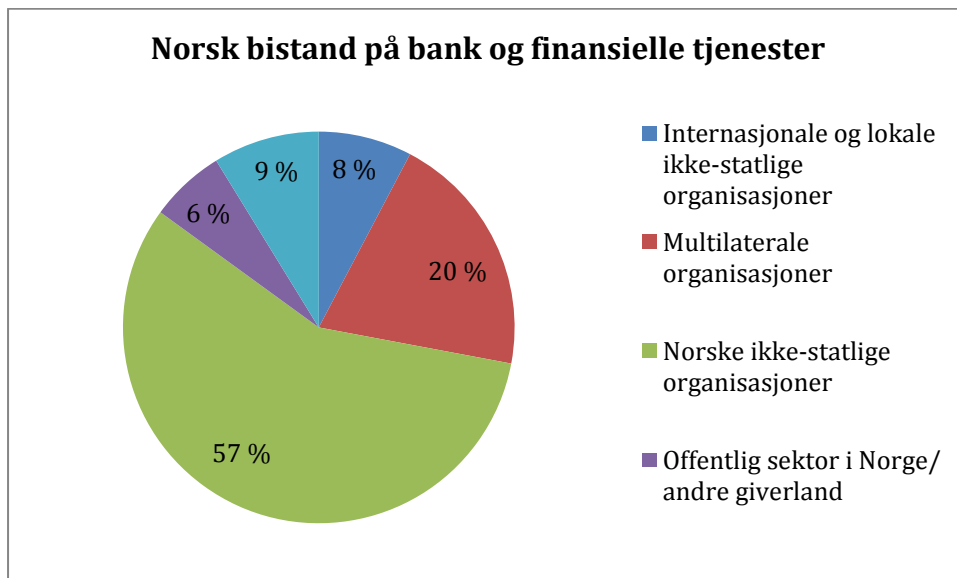
⁵ Med dagens (14.12.2013) valutakurs.

lå bruken på 0,96 % av BNI. Bruken var for øvrig da noe redusert fra tidligere år, 2009 og 2010, da Norge nådde målet og brukte henholdsvis 1,06 % og 1,05 % på slik hjelp. I forhold til andre land i Skandinavia ligger Norge mellom Sverige og Danmark som i 2012 brukte henholdsvis 0,99 % og 0,84 % av BNI på utviklingshjelp.

Utenriksdepartementets (UDs) tilskuddsportal gir en oversikt over alle tilskudd fra UD og Norad som det er inngått avtaler om, og der det skal utbetales midler inneværende år.

Tilskuddsportalen rapporterer at det i 2013 har blitt tildelt i overkant av 40 millioner kroner til bistand innen bank og finansielle tjenester, blant annet mikrofinans. Figuren under viser fordelingen av midlene fordelt på ulike sektorer.

Figur 1: fordelingen av norsk bistand til bank og finansielle tjenester fordelt på sektor*.

*Alle tall hentet fra Norad sine hjemmesider

Av de 30,2 milliardene som staten har budsjettert til utviklingssamarbeid er altså omtrent 0,13 prosent tildelt prosjekter som har med bank og finansielle tjenester, deriblant mikrofinans å gjøre. I tillegg til dette kommer penger fra private givere til private og ideelle organisasjoner til dette formålet. De siste tiårene har det vært en økning i Norsk kapital til mikrofinansprosjekter og i 2010 lå det på i overkant 600 millioner kroner⁶ (Bistandsaktuelt, 2011).

⁶ Norsk Mikrofinans Initiativ: Investorene DnBNor, Storebrand, Ferd, Klp, Norad og Norfund forpliktet seg til 600 millioner kroner som forvaltes gjennom to fond.

2 Metode

I denne delen presenteres metodene som er benyttet, fremgangsmåte og eventuelle utfordringer og svakheter ved metodevalg.

2.1 Valg av metode

Regresjonsanalyse er foretatt med grunnlag i en surveyundersøkelse med kvantitative data, med det formål å se på forholdet mellom utvalgte forklaringsvariabler på nordmenns holdninger til bistand og mikrofinans. Siden dette er en multivariat analyse som består i å se på hvordan flere uavhengige variabler påvirker en avhengig variabel er det derfor naturlig å velge å foreta dette som en regresjonsanalyse. Programmet STATA er valgt brukt for analysen. Undersøkelsen er konstruert og distribuert av meg selv med det formål om å få samlet inn svar fra et variert utvalg av Norges befolkning. Beskrivelse over fremgangsmåten for innsamling av data følger nedenfor.

2.2 Innsamling av data

En nettundersøkelse distribuert på Facebook og via epost er benyttet for innsamling av kvantitative data om nordmenns holdninger til bistand og mikrofinans. Prosedyre for innsamlingen følger nedenfor og det fullstendige spørreskjemaet er vedlagt som Vedlegg 3.

2.2.1 Spørreundersøkelse

Målet med spørreundersøkelsen var å kartlegge hvordan folk forholder seg til bistand; hvilken type bistand de har mest tro på, hvilken kunnskap de selv mener at de har og hvor opptatt de er av temaet. Det ble også samlet inn data i den hensikt å kartlegge hvilken kunnskap respondentene har om tilstanden i mindre utviklede land. En tredjedel av spørsmålene retter seg mot hvilken kunnskap og holdninger respondentene har til mikrofinans.

2.2.2 Prosedyre

Spørreundersøkelsen ble konstruert med spørsmål som belyste respondentenes holdninger til bistand generelt og mikrofinans spesielt, blant annet med utgangspunkt i SSB rapporten ”Holdninger til bistand”(2010). Før spørreundersøkelsen ble distribuert til respondentene ble den validert av to andre samfunnsøkonomistudenter, som spesielt ble bedt om å påpeke om

det var noe de oppfattet som vanskelig å forstå, ledende spørsmål eller dårlig formulert. Spørreundersøkelsen ble deretter (4. nov. 2013) lagt ut på min egen profil på Facebook, samt distribuert via epost innen mitt eget nettverk. De som tidligere hadde sett over undersøkelsen fikk ikke anledning til å respondere. Flere som mottok spørreundersøkelsen distribuerte også denne videre til sine venner. Veilederen min delte også undersøkelsen på sin profil på Facebook. Distribusjonen ble gjort med den hensikt å nå ut til et så representativt utvalg av det norske folk som mulig og undersøkelsen lå åpen for besvarelse i to uker, frem til 18. november 2013. Da hadde 154 respondenter svart på undersøkelsen.

Denne måten å samle inn data på byr på en del utfordringer. Spesielt siden undersøkelsen hovedsakelig ble distribuert blant mine egne venner og venners venner og dermed var utsatt for et potensielt seleksjonsproblem. Utvelgelsen var ikke randomisert og utvalget kan derfor ikke sies å være et representativt utvalg av den norske befolkningen. Effekter og mulige konsekvenser av dette vil bli nærmere diskutert ved gjennomgangen av utvalget og i analysen av dataene.

2.2.3 SSBs rapport

Rapporten «Nordmenns holdninger til bistand», som i flere år har blitt gitt ut som en tidsserie av Statistisk sentralbyrå og i 2013 kom ut for 14.gang, er blitt bukt som supplement til data innhentet i spørreundersøkelsen. I tillegg er flere av spørsmålene brukt som inspirasjon til spørsmålene i undersøkelsen. SSB sin rapport baserer seg på en undersøkelse der et tilfeldig utvalg gjennom telefonintervjuer er brukt til å kartlegge nordmenns holdninger til og kunnskap om bistand. De som ikke har svart på telefon har fått tilbud om å svare via et nettskjema tilsendt på epost. Statistisk sentralbyrå har valgt ut respondentene gjennom randomisering og utvalget som er på over 1000 individer kan regnes som relativt representativt for befolkningen i sin helhet, selvfølgelig med de naturlige begrensninger som eksisterer ved denne metoden for innsamling av data. SSB (2013) stiller i denne undersøkelsen spørsmål som skal avdekke hvordan nordmenn ser på bistand, samt hvilke kunnskaper de har om tilstandene i utviklingsland. I tillegg har undersøkelsen som hensikt å kartlegge hvordan nordmenn ser på medias fremstilling av situasjonen i mindre utviklede land; tror de media har en for positiv eller for negativ fremstilling av situasjonen. Dette momentet er ikke berørt i denne oppgaven, selv om det kan være en god indikator på kunnskapen respondentene selv mener de har om tilstandene i mindre utviklede land. I min

oppgave er det isteden benyttet konkrete spørsmål om utviklingsland og bistand, og respondentenes kunnskap om utviklingsland og bistand er kalkulert på basis av svarene.

2.2.4 Intern og ekstern validitet.

Intern validitet defineres som datamaterialets gyldighet for de problemstillingene som skal belyses (Grønmo, 2007 s.221). En statistisk analyse sies å ha intern validitet dersom de statistiske slutningene om årsak/virkning er gyldige for den populasjonen som studeres (Stock, Watson, 2012, s.355). Den interne validiteten er høy dersom undersøkelsesopplegget og datainnsamlingen resulterer i data som er relevante for problemstillingen. Ekstern validitet referer til datamaterialets pålitelighet, og en analyse sies å være eksternt valid dersom slutninger og konklusjoner kan generaliseres fra det studerte utvalget til andre deler av populasjonen (Stock, Watson, 2012). Ekstern validitet er altså høy dersom resultatene fra analysen er generaliserbare. Det vil si at man ville fått de samme resultatene dersom man hadde brukt det samme undersøkelsesopplegget på en annen gruppe i samme populasjon. Høy intern validitet er en forutsetning for ekstern validitet. Intern validitet har to komponenter, for det første må den estimerte kausale effekten være konsistent og ikke påvirkes av andre parametere. Altså at den OLS- estimerte effekten $\hat{\beta}$ av en variabel er en konsistent og upåvirket estimator av populasjonens virkelige kausale effekt β . For det andre må hypotesetestene ha ønsket signifikansnivå. utfordringer for den eksterne validiteten kommer fra forskjeller mellom populasjonen og situasjonen som studeres og populasjonen og situasjon som ønskes studert. I denne oppgaven er det flere utfordringer knyttet både til ekstern og intern validitet.

Først og fremst er dette en surveyundersøkelse og individuell oppfatning av noen av spørsmålene kan påvirke respondentenes svar og dermed den interne validiteten. Dersom respondentene systematisk misforstår et spørsmål eller tillegger spørsmålet noe annet enn det jeg ønsker å belyse med spørsmålet kan dette føre til systematiske målefeil og dermed feil i resultatene. Det er også en utfordring for den interne validiteten at det kan være noen variabler eller annet uobserverbart som både korrelerer med den avhengige og den uavhengige variabelen, som kan gi en tilsynelatende effekt av den uavhengige variabelen på den avhengige, mens effekten egentlig går gjennom en tredje uobserverbar kanal.

Innsamlingen via et nettskjema medfører også noen svakheter. Blant annet utelukker det den delen av befolkningen som ikke har tilgang til datamaskin, samt de som sjelden eller aldri benytter seg av dataverktøy. At respondenten selv velger å klikke seg inn på undersøkelsen kan også føre til seleksjonsfeil, da man kan anta at de som har en grunnleggende interesse for temaet med større sannsynlighet vil velge å respondere.

Det at jeg selv har publisert denne undersøkelsen på nett, blant annet gjennom sosiale medier, betyr med stor sannsynlighet at folk i og rundt mitt eget miljø vil være overrepresentert i utvalget. For å forsøke å motvirke dette har undersøkelsen som tidligere nevnt også blitt distribuert av andre, blant annet veilederen min. De aktive tiltakene for å få respondenter fra forskjellige miljøer har kanskje ikke vært helt vellykket, da utvalget fremviser mange karakteristikk som tilsier at det er en relativt homogen svargruppe. Disse effektene drøftes nærmere under resultater. Det bør imidlertid allerede her påpekes at resultatene fra undersøkelsen bør sees mer som *tendenser* i nordmenns holdninger til bistand generelt og mikrofinans spesielt. Det er også slik at flere av spørsmålene som ønskes besvart i oppgaven ikke nødvendigvis er direkte avhengig av å ha et helt representativt utvalg for befolkningen i sin helhet. Blant annet er spørsmålet om kunnskap om bistand og mikrofinans i forhold til holdningen til dette noe man vil kunne si noe om til tross for skjevheter i utvalget. Noen av de samme spørsmålene som Statistisk Sentralbyrå (SSB) benytter seg av i sin nyeste undersøkelse av «Holdninger til norsk bistand» (2013) er også inkludert. Det er derfor mulig å sammenligne resultatene fra SSB sin undersøkelse med resultatene i oppgaven, og derigjennom oppnå en viss validering av respondentgruppen samt at dette vil kunne belyse i hvilken retning eventuelle skjevheter ligger.

2.3 Analyse av data

Regresjonsanalyse er benyttet for analyse av dataene. Generelt kan vi si at regresjonen skal «kartlegge hvordan et sett av forklaringsvariabler påvirker den avhengige variabelen» (Biørn, 2009, s. 11). I denne oppgaven er analysemetoden valgt da dataene er kvantitative og fordi man med regresjonsanalyse kan se hvordan flere uavhengige variabler har effekt på en avhengig variabel. For det meste har vanlig lineær- OLS-regresjon blitt benyttet, men for å estimere effektene av uavhengige variabler på binære variabler er det mer hensiktsmessig å benytte logistisk regresjon. En logistisk regresjon er et analyseverktøy som benyttes for å studere påvirkningen av flere uavhengige variabler (X) på en avhengig variabel (Y) som kun tar to verdier, 1 og 0.

Indekser for respondentenes *positivitet til bistand, positivitet til mikrofinans* og *kunnskapsnivå på generell bistand* og *kunnskapsnivå på mikrofinans* er blitt konstruert. En indeks er et sammensatt statistisk mål som sammenfatter flere variabler. Variablene som inngår i en indeks kalles for indikatorer. Indeksene ble konstruert gjennom å se på flere variabler som indikatorer. Hvilke data som fungerer som indikatorer for de ulike indeksene følger nedenfor.

- Indikatorer for respondentens positivitet til bistand
  - i. *Om respondenten er medlem av en bistandsorganisasjon*
  - ii. *Om respondenten oppgir at den er for eller mot bistand, og i hvilken grad*
  - iii. *Om respondentene mener bistand er en god måte å hjelpe mindre utviklede land til å oppnå høyere økonomisk vekst og bedre levekår eller ikke*
- Indikatorer for respondentens positivitet til mikrofinans
  - i. *Om respondenten tror mikrofinans er et egnet middel for fattigdomsbekjempelse*
  - ii. *Hvilke resultater respondenten tror mikrofinans gir*
  - iii. *Om respondenten tror lånegrupper kan ha positiv effekt på tilbakebetalingsrater*
  - iv. *Om respondenten tror mikrofinans fungerer bedre enn annen bistand til å skape økonomisk vekst og bedre levekårene til fattige mennesker*
  - v. *Om respondenten tror at mikrofinans treffer de fattigste menneskene bedre enn annen type bistand*
- Indikatorer på kunnskapsnivået til respondentene kommer fra hva respondentene har svart på de ulike kunnskapsspørsmålene
  - i. *Hvor mange milliarder tror du staten bruker årlig på bistand?*
  - ii. *Hva tror du den internasjonale grensen for ekstrem fattigdom ligger på?*
  - iii. *Hvor stor andel av befolkningen i Afrika tror du lever under fattigdomsgrensen? I prosent*
  - iv. *Hvor mange ganger større tror du nasjonalinntekten per innbygger er i Norge sammenlignet med Tanzania (BNI/cap)?*
  - v. *Hvor stor andel av befolkningen (over 15 år) i Kenya tror du kan lese og skrive? I prosent*

Ulike verdier er gitt til de forskjellige svarene fra 0 til 1. For eksempel vil en respondent som svarer «Ja» på at han medlem av en bistandsorganisasjon score 1 på dette. En som svarer at hun ikke er medlem av noen organisasjon vil få en score på null på denne indikatoren. Når det gjelder kunnskapsindeksen vil respondenter som har et svar som ligger tett opp til det faktiske svaret oppnå en høyere verdi (nærmere 1) enn respondentene som har svar som ligger lenger unna. Alle verdiene som er gitt ligger mellom 0 og 1 slik at den høyeste verdien man kan oppnå på en kunnskapsindikator alltid er 1. Dette gjelder også for indikatorene i de andre indeksene. For eksempel vil en respondent oppnå høyere verdi på en indikator for bistandspositivitet jo mer positivt svar respondenten gir. Høye indeksverdier assosieres således med høy positivitet til bistand, høy positivitet til mikrofinans og høyt kunnskapsnivå. Lave indeksverdier assosieres med liten positivitet til bistand, liten positivitet til mikrofinans og lavt kunnskapsnivå. Fullstendig beskrivelse på utregningen av indeksene finnes som Vedlegg 2

3 Resultater og beskrivelse av respondentgruppen

Resultatdelen er delt inn i fire deler: i) demografiske variabler, ii) holdninger til og kunnskap om bistand generelt, iii) holdninger til og kunnskap om mikrofinans og iv) resultater i regresjonsanalysen. Resultatene som er lagt frem under de tre første delene belyser hvordan utvalget skiller seg fra befolkningen generelt samt respondentenes holdninger, positivitet og preferanser til bistand og mikrofinans. Jeg vil også komme nærmere inn på hvordan resultatene forholder seg til utvalgets representativitet.

3.1 Presentasjon av respondentene

I dette avsnittet beskrives karakteristikene til respondentgruppen. Totalt antall respondenter er 154.

Tabell 1: Resultater på spørsmål om respondentgruppens bakgrunn

Variabel	N =	Resultater
<i>Kjønn</i>	154	Kvinne 46,8 % Mann 53,2 %
<i>Alder</i>	143	Gjennomsnittsalder 33,8 år Max 59 år Min 20 år
<i>Student</i>	143	39,2 % studenter
<i>Utdanningsnivå</i>	146	Grunnskole 0,7 % Videregående 5,5 % Høgskole/universitet 93,8 %
<i>Årlig inntekt før skatt*</i>	146	Under 100 000 24,7 % 100 000 – 599 000 45,9 % Over 600 000 29,4 %
<i>Bostedsregion</i>	145	Nord-Norge 2,1 % Midt-Norge 1,4 % Sørlandet 0,7 % Vestlandet 31 % Østlandet 64,8 %
<i>Bostedsområde</i>	146	Bygd 2,1 % Tettsted 11 % By 87 %
<i>Medlem av bistands- og/eller frivillig organisasjon</i>	145	Ja 37,9 % Nei 63,1

*Inndelt i tre nivåer. Fullstendig inntektsfordeling er vedlagt i appendikset.

Alle variablene har en svarprosent på over 92. Oppsummerende om bakgrunnen til respondentene kan man si at dette er en relativt homogen gruppe som enten allerede er høyt

utdannet eller på vei til å bli det. I befolkningen for øvrig var det i 2012 30 prosent som hadde høyere utdanning (tall fra SSB), til sammenligning har eller tar 94 prosent av utvalget høyere utdanning. Inntektsnivået til gruppen er heller ikke representativt for befolkningen da veldig lave og veldig høye inntektsgrupper er overrepresentert. 25 prosent av respondentene har et årlig inntektsnivå før skatt på under 100 000 kr, 29,4 prosent har over 600 000 kr, mens de øvrige fordeler seg på inntektsgrupper mellom 100 000 og 599 000 kr. Demografisk er det en overveiende representativitet fra Vestlandet og Østlandet med over 95 prosent. 87 prosent av respondentene er bosatt i by, mens kun 13,1 prosent oppgir at de bor på tettsted eller i bygd. Gjennomsnittsalderen er på 33,8 år og andel studenter i utvalget er 39 prosent.

Den politiske preferansen til respondentene presenteres i en egen tabell grunnet mange svarmuligheter. I tabell 3,2 er utvalgets oppslutning for alle politiske partier oppgitt, samt en sammenligning med oppslutningen til de ulike partiene ved forrige stortingsvalg. 141 respondenter har svart på spørsmålet om hvilket parti de ville stemt på dersom det var stortingsvalg i morgen. Til sammen ser vi en borgerlig oppslutning på 37,6 prosent og en rød-grønn/sosialistisk oppslutning på 48,9 prosent i utvalget.⁷

Tabell 2: Respondentenes partipreferanser

Variabel	Parti	Utvalget	Stortingsvalg (2013)	Diff.
Sosialistiske/ rød-grønne	Arbeiderpartiet	24,8 %	30,8 %	-6,0
	Sosialistisk Venstreparti	22 %	4,1 %	+17,9
	Rødt	2,1 %	1,1 %	+1,0
	Senterpartiet	0,0 %	5,5 %	-5,5
Total støtte		48,9 %	41,5 %	+7,4
Borgerlige	Venstre	21,3 %	5,2 %	+16,1
	Høyre	15,6 %	26,8 %	-11,2
	Kristelig folkeparti	0,7 %	5,6 %	-4,9
	Fremskrittspartiet	0,0 %	16,3 %	-16,3
Total støtte		37,6 %	53,9 %	-16,3
Andre	Miljøpartiet de Grønne	11 %	2,8 %	+8,2
	Andre/ønsker ikke å svare	5,7 %	1,8 %	+3,9

Tabell 2 viser at utvalget, hvis man ser på oppslutningen til de ulike partiene ved forrige stortingsvalg, også skiller seg vesentlig fra befolkningen generelt, med høyere oppslutning for de rød-grønne og lavere oppslutning for de borgerlige. Vi ser at de borgerlige har 16,3

⁷ Etter hvilke partier som i dag samarbeider på borgerlig side og rød-grønn side

prosent lavere og de rød-grønne 7,4 prosent høyere oppslutning i utvalget. Det er ekstremt lite sannsynlig at en så betydelig del av befolkningen har endret mening siden stortingsvalget, og med denne antakelsen ser vi at utvalget er langt fra representativt for befolkningen som helhet. Vi ser at SV- og Venstre- velgere er sterkt overrepresentert i utvalget med henholdsvis 22 og 21,3 prosent av velgerne. Også Miljøpartiet de grønne er sterkt overrepresentert i utvalget sammenlignet med befolkningen (11 prosent versus 2,8 prosent). Velgere til alle de andre borgerlige partiene enn Venstre er underrepresentert i utvalget der Frp-velgere er dette sterkeste (-16,3 prosent sammenlignet med befolkningen). Verken Fremskrittspartiet eller Senterpartiet får noen stemmer i utvalget og derfor ikke er representert i det hele tatt. Bare én respondent (0,7 %) ville stemt på Kristelig Folkeparti. 1,4 prosent har oppgitt at de ville stemme på noen andre, mens 4,3 prosent ikke ønsker å svare på spørsmålet.

3.2 Holdninger til og kunnskap om bistand generelt

Positivitet til bistand

I denne delen oppsummeres de deler av spørreundersøkelsen som sier noe om respondentenes positivitet til bistand generelt. Tabellen under beskriver om respondentene er positive til Norges mål på å bruke 1 % av BNP til utviklingshjelp.

Tabell 3: Respondentenes svar på om de er for Norges budsjettmål for utviklingshjelp?*

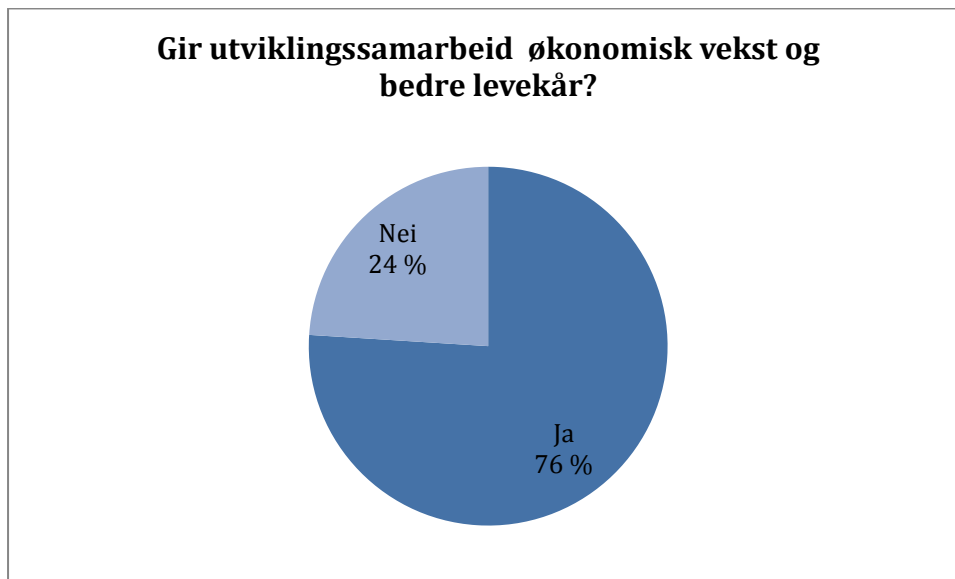
Svar N=138	Prosent	
<i>Mot</i>	2,2 %	
<i>For, men bør reduseres mye</i>	2,9 %	13,0 %
<i>For, men bør reduseres litt</i>	10,1 %	
<i>For, men bør økes litt</i>	23,2 %	33,3 %
<i>For, men bør økes kraftig</i>	10,1 %	

*Notat: de resterende 51,5 prosent svarte at de synes beløpet bør beholdes som det er og er derfor ikke inkludert i tabellen.

Svarprosenten på dette spørsmålet ligger på litt over 89 og de aller fleste oppgir at de er positive til at Norge gir bistandshjelp til mindre utviklede land. Kun tre respondenter (2,2 %) svarer at de er mot slik hjelp. Over halvparten (51,5 %) av de som har svart er fornøyd med situasjonen slik den er i dag, mens henholdsvis 23,2 og 10,1 prosent er for, men mener det bør økes henholdsvis litt og kraftig. I SSB (2013) sin holdningsundersøkelse oppgir til sammenligning 82 prosent at de er for slik hjelp, mens 14 prosent oppgir at de er imot. Vi ser dermed at positiviteten til bistand generelt er litt høyere i dette utvalget. I tillegg oppgir 76,1 prosent av respondentene også at de mener utviklingssamarbeid er en god måte å hjelpe

mindre utviklede land til å oppnå høyere økonomisk vekst og bedre levekår. 23,9 prosent mener at slik hjelp ikke fungerer. Resultatene er illustrert i figur 2.

Figur 2: Gir utviklingssamarbeid økonomisk vekst og bedre levekår

Det ble også stilt spørsmål om hvor mye penger respondentene årlig donerer til bistand og andre gode formål⁸. Variasjonen er ganske stor innenfor begge de to områdene, men størst når det gjelder bistand. Gjennomsnittlig donerer respondentene 1300 kr mer til bistand i året enn de gir til andre gode formål⁹. Svarprosenten ligger over 78 for begge spørsmålene, men er høyere for bistandsspørsmålet (87,6 prosent). Det er usikkert om noen av de som ikke har fylt ut noe tall mener at de ikke vil gi noe. Gjennomsnittlig donasjon til andre gode formål vil i tilfelle gå noe ned relativt til bistand. Det virker derfor som det innenfor gruppen er mer tilbøyelighet til å donere til bistand enn andre gode formål. Oppsummert fremstår respondentene som veldig positive til bistand og utviklingssamarbeid og litt mer positive enn i SSB sin holdningsundersøkelse som skal være representativ for befolkningen generelt.

Kunnskap om generell bistand og utviklingsland

For å få en viss oversikt over kunnskapsnivået til respondentene når det gjelder Norsk bistand og tilstanden i utviklingsland inkluderte jeg kunnskapsspørsmål i undersøkelsen. Disse var:

⁸ Tabell V6 i Vedlegg 3

⁹ Med andre gode formål menes for eksempel WWF, Greenpeace, Kirkens bymisjon etc.

1. *Hvor mange milliarder tror du staten bruker på bistand i året? Tall i milliarder.*
2. *Hva tror du den internasjonale grensen for ekstrem fattigdom ligger på? I dollar om dagen.*
3. *Hvor stor andel av befolkningen i Afrika tror du lever under fattigdomsgrensen? I prosent.*
4. *Hvor mange ganger større tror du nasjonalinntekten per innbygger er i Norge sammenlignet med Tanzania (BNI/cap)?*
5. *Hvor stor andel av befolkningen (over 15 år) i Kenya tror du kan lese og skrive? (i prosent)*

Tabell 4: Svar på kunnskapsspørsmål

Spørsmål	N =	Gjennomsnitt	Min	Max	Retts svar
<i>Milliarder Norge bruker på bistand i året</i>	123	34,2 milliarder	1 milliarder	600 milliarder	30,2 milliarder
<i>Hva den internasjonale grensen for ekstrem fattigdom ligger på</i>	113	4 dollar dagen	0 dollar dagen	30 dollar dagen	1,25 dollar dagen
<i>Andel av befolkningen i Afrika som lever under fattigdomsgrensen</i>	133	45 %	10 %	85 %	46 %*
<i>Hvor mange ganger større GNI/cap i Norge sammenlignet med Tanzania</i>	125	16784,7 ganger større	10 ganger større	1000000 ganger større	Ca. 173 ganger større
<i>Hvor stor andel av befolkningen(over15år) i Kenya tror du kan lese og skrive?</i>	133	47 %	5 %	90 %	87,4 %

*Sør for Sahara

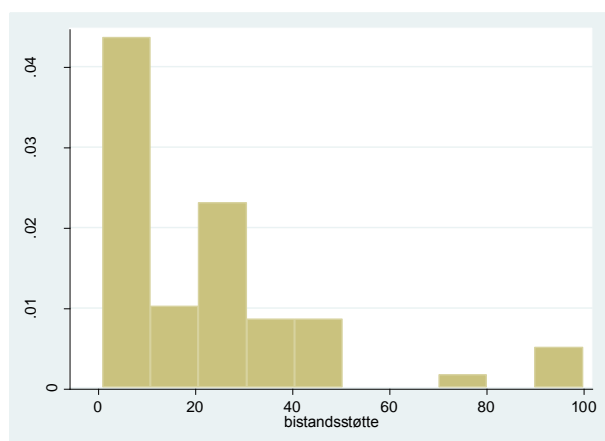
På alle spørsmål er svarene veldig varierte. Den største variasjonen finner vi blant svarene på hvor mye større Norges nasjonalinntekt er sammenlignet med Tanzania. Spørsmålet om den internasjonale grensen for fattigdom har en svarprosent på 73,3. Alle de andre spørsmålene har svarprosent på over 79,8. Høyest svarprosent har spørsmålet om andel fattige i Afrika (86,3 %). For å få en bedre oversikt over fordelingen av respondentene innenfor de ulike svarene har jeg nedenfor inkludert noen histogrammer som belyser dette.

Svar på spørsmålene:

1. Milliarder Norge bruker på bistand: Staten har som mål å bruke én prosent av BNP til bistand, noe som tilsvarer omtrent 30 milliarder i året¹⁰ (Finansdepartementet, 2013). Den gjennomsnittlige oppfatningen er dermed litt i overkant av målet Norge har satt for bruken av bistandspenger. Normalt lever ikke staten helt opp til målet og i 2012 brukte de omtrent 29,5 milliarder på bistand. I histogrammet har jeg kun inkludert de respondentene som hadde en gjetning på under 100 milliarder. Gjennomsnittet er trukket kraftig opp av tre respondenter som har svart ekstremt høyt tall. Disse er ikke inkludert i histogrammet. Fra histogrammet ser vi at flest tror at Norge bruker mindre enn det egentlige målet på bistand, fra 0 til 10 milliarder. Etter dette er det mange som også tror at Norge bruker mellom 20 og 30 milliarder i året på bistand. Noen få respondenter tror Norge årlig bruker mer enn 70 milliarder på bistand.

Figur 3: Hvor mange milliarder tror du staten bruker på bistand i året?

2. Internasjonal grense for ekstrem fattigdom: Fattigdomsgrense er definert som den inntekten som er nødvendig for å oppnå en tilstrekkelig levestandard i et gitt land. Det inntektsnivået der grensen går mellom å ha råd til å kjøpe alle ressursene som kreves for å overleve eller ikke. «Som absolutt eller ekstremt fattige regnes familier der hvert medlem har mindre enn 1,25 amerikanske dollar å leve for per dag» (Store norske leksikon, 2013)¹¹ justert for kjøpekraftsparitet.¹² Tre respondenter som tror grensen ligger over 20 dollar dagen

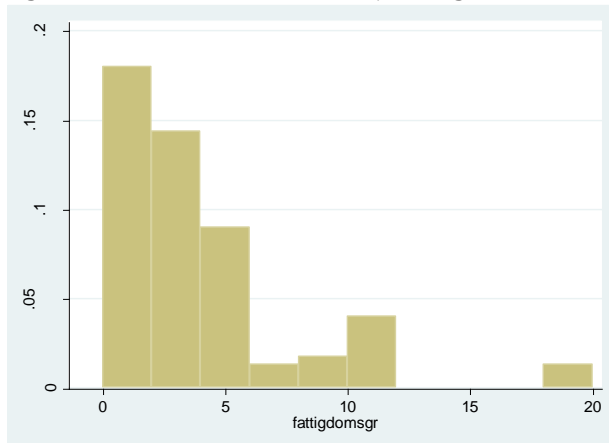
¹⁰ BNP for Fastlands-Norge utgjør om lag 77 prosent av det totale bruttonasjonalproduktet. Oljevirkksomheten inkludert tjenester utgjør om lag 21 prosent av samlet verdiskapning. Offentlig forvaltning (stat og kommune) utgjør om lag 16 prosent. BNP for Norge i 2013 anslås til 2990,9 milliarder kroner

¹¹ Fattigdomsgrensen lå før på 1,08 dollar dagen, justert for kjøpekraftspariteten i 1993. I 2008 oppjusterte Verdensbanken nivået til 1,25 dollar dagen:
<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0..contentMDK:21881954~pagePK:34370~piPK:34424~theSitePK:4607.00.html>

¹² Fattigdomsgrensen er derfor høyere i mer utviklede land enn i mindre utviklede land.

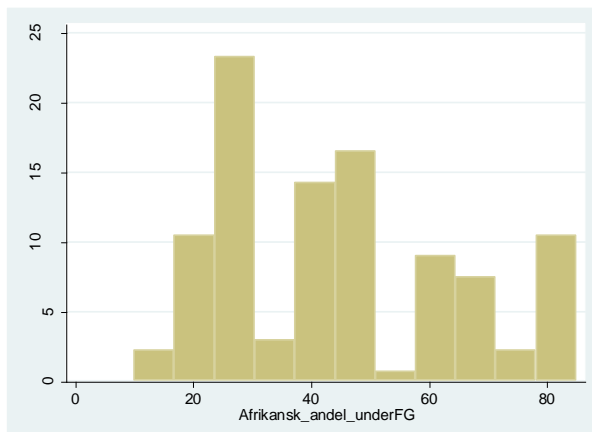
er ikke inkludert i histogrammet. Fra histogrammet ser vi at respondentene har en fordeling der de aller fleste ligger mellom null og fem dollar. Man kan derfor hevde at respondentene på dette spørsmålet er relativt opplyst.

Figur 4: Hva tror du den internasjonale grensen for ekstrem fattigdom ligger på?

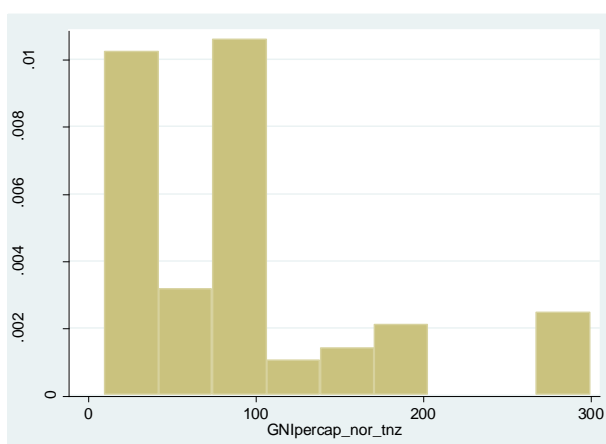
3. Andel under fattigdomsgrensen i Afrika: Dette er et relativt vanskelig spørsmål å svare på i og med at det er stor forskjell på Afrika sør for Sahara (subsaharisk Afrika) og Nord-Afrika. Landene sør for Sahara inkluderer blant annet Mali, Niger, Chad, Kongo, den demokratiske republikken Kongo, Uganda, Tanzania og Zambia. Det er ofte disse landene man referer til når andel under ekstrem fattigdom i Afrika diskuteres og man kan derfor anta at spørsmålet var åpent for tolkning. I 2013 levde nesten halvparten (48 %) av befolkningen i Afrika sør for Sahara under ekstrem fattigdom (FN, 2013). Fra histogrammet kan vi se at svarene på dette spørsmålet varierte mer enn de ovenfor. En årsak til dette kan også være at det i spørsmålet ikke ble spesifisert hvilken del av Afrika spørsmålet vedrørte. Noen av respondentene kan derfor ha svart for Afrika med Nord-Afrika som der omtrent 2,4 % lever under den ekstreme fattigdomsgrensen (Verdensbanken, 2010) De fleste respondentene har svart at de tror andel fattige i Afrika ligger mellom 20 og 50 prosent, men en god andel har også svart mellom 60 og 80 prosent også.

Figur 5: Respondentenes oppfatning om hvor stor andel av Afrikas befolkning som lever under fattigdomsgrensen?

4. Nasjonalinntekt (BNI/cap) i Norge sammenlignet med Tanzania: I Amerikanske dollar ligger Tanzanias nasjonalinntekt på 570, mens Norges er omtrent 98 860 dollar. Nasjonalinntekten i Norge er dermed omtrent 173 ganger større enn i Tanzania. Gjennomsnittet trekkes kraftig opp av to respondenter som tror Norge har en nasjonalinntekt som er 1 000 000 ganger større enn nasjonalinntekten til Tanzania. Jeg har derfor valgt å utelate disse i histogrammet da dette gir et feil bilde av respondentenes oppfatning generelt. Respondenter som trodde Norge hadde en Nasjonalinntekt over 500 ganger så stor som Tanzania er ikke inkludert i histogrammet. Respondentene generelt ser ut til å ha et litt mer positivt bilde av tilstanden i Tanzania da de fleste har svart at Norge har en nasjonalinntekt som er under 100 ganger større.

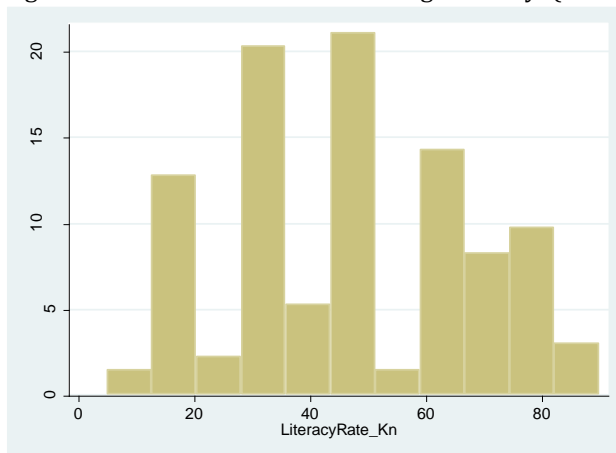
Figur 6: Hvor mye større tror du Norges nasjonalinntekt (GNI/cap) er sammenlignet med i Tanzania?

5. Andel av befolkningen i Kenya som kan lese: Andelen som kan lese og skrive i Kenya er relativt høy og ligger på 87,4 % (CIA, 2010). Vi ser fra histogrammet at det er en stor

variasjon i oppfatningen, med svar fra 10 til 90 prosent, der flest har svart rundt 30 eller 60 prosent. Den generelle oppfatningen ligger en del under det riktige svaret.

Figur 7: Hvor stor andel av befolkningen i Kenya(over 15 år) tror du kan lese og skrive?

Siden svarene på flere av spørsmålene er såpass variert kan det være interessant å se på om de som ligger nærme riktig svar på et spørsmål også ligger nærme riktig svar på andre spørsmål. Altså om det er en korrelasjon mellom det å svare riktig på spørsmålene. For å teste dette har jeg laget en korrelasjonsmatrise mellom de ulike kunnskapsindikatorene (spørsmålene) i Stata¹³. Korrelasjonsmatrisen viser at respondenter som scorer høyt på kunnskapsnivå ved de ulike spørsmålene for det aller meste er positivt korrelert med hverandre og det er kun ved testing mellom tre kunnskapsindikatorer at relasjonen er negativ (korrelerer ikke). Korrelasjonen er imidlertid relativt lav for flere kombinasjoner. Dette kan tyde på at en del av de riktige svarene som har blitt gitt ikke bare er et resultat av høyt generelt høyt kunnskapsnivå, men kan også i en viss grad være basert på gjetning. Vi mangler referanser for å kunne sammenligne med kunnskapsnivå i den norske befolkning og kan derfor ikke si hvordan utvalgets kunnskaper er i relasjon til dette. Det kan imidlertid sies at kunnskapsnivået generelt er ganske høyt da mange av spørsmålene tenderer å gå i retning av riktig svar. Utdannelsesnivået er også svært høyt i utvalget og man vil derfor også kunne anta at de har relativt god kunnskap også på dette området.

Prioriteringer og preferanser i forhold til bistand generelt

I denne delen oppsummeres noen svar som belyser respondentenes prioriteringer og preferanser i forhold til bistand generelt.

---

¹³ Se Vedlegg 2

For å undersøke giverpreferansene til utvalget ba jeg dem se for seg at de fikk 200 kroner de skulle fordele mellom seg selv og et prosjekt. Deretter skulle de for hvert prosjekt oppgi hvor mye de ville gitt til seg selv og hvor mye de ville gitt til prosjektet. De hadde altså 200 nye kroner for hvert enkelt prosjekt.

Prosjektene jeg oppga var:

1. *Øke utdanningen blant barn i fattige land*
2. *Øke arbeidsdeltakelsen til fattige kvinner i Afrika*
3. *Kreftforskning*
4. *Etablere mikrofinansinstitusjoner i Afrika*
5. *Barnevaksinasjon i fattige land*
6. *Bevare regnskogen*
7. *Utvide sykkelveier i Oslo.*

Fire av prosjektene kan klassifiseres som utviklingssamarbeid (økt utdanning, økt arbeidsdeltakelse, mikrofinans og barnevaksinasjon), mens de tre andre prosjektene ikke går inn under denne gruppen (kreftforskning, bevare regnskogen og sykkelveier). Til tross for at dette er fiktive penger og at det ofte er lettere å si at man ville gi bort mye enn lite dersom man vet at det ikke kommer til å skje, er situasjonen her lik for alle prosjektene. Derfor kan resultatet av støtten til prosjektene relativt til hverandre si mye om giverpreferanser, selv om det ikke nødvendigvis sier noe om hvor mye man ønsker å gi til prosjektene i virkeligheten.

Tabell 5 oppsummerer svarene til respondentene for de ulike prosjektene.

Tabell 5: Giverpreferanser

Prosjekt	N =	Gjennomsnitt
<i>Øke utdanningen blant barn i fattige land</i>	135	138 kr
<i>Barnevaksinasjon</i>	135	117 kr
<i>Øke arbeidsdeltakelsen til kvinner i Afrika</i>	135	105 kr
<i>Mikrofinansinstitusjoner</i>	135	96 kr
<i>Bevare regnskogen</i>	135	94 kr
<i>Kreftforskning</i>	135	91 kr
<i>Sykkelveier i Oslo</i>	135	62 kr

Vi ser fra tabellen at det prosjektet som har fått inn mest støtte i gjennomsnitt er prosjektet om å øke utdanningen blant barn i fattige land som i gjennomsnitt får 138 kroner fra hver respondent. Minst støtte får prosjektet om å utvide sykkelveier i Oslo med gjennomsnittlig støtte på 62 kroner. Alle prosjektene som kan klassifiseres som utviklingssamarbeid får mer gjennomsnittlig støtte enn de resterende prosjektene. Prosjektet om å danne mikrofinansinstitusjoner i Afrika får minst støtte av disse.

Disse giverpreferansene stemmer relativt godt overens med hva respondentene også oppgir som svar på spørsmål om hva de synes det er viktigst at Norge jobber for i mindre utviklede land¹⁴. Respondentene fikk her mulighet til å krysse av på tre svar. Aller viktigst synes de også her at Norge jobber for bedre utdanning. Deretter følger helse, arbeid for demokrati og menneskerettigheter og generell økonomisk vekst og utvikling. På den andre siden scorer «å fremme like rettigheter mellom kvinner og menn» relativt lavt på dette spørsmålet, mens dette i giverpreferansene fikk mer støtte enn mikrofinansprosjekter. Å forebygge nød og naturkatastrofer fikk lavest score. Dette ble ikke undersøkt i giverpreferanser men på annet spørsmål om Norge bør prioritere akutt nødhjelp eller langsiktig bistand ble sistnevnte sterkt foretrukket fremfor akutt nødhjelp (29 prosent versus 6 prosent).

Tabell 6: Preferanser mellom akutt nødhjelp og langsiktig bistand:

Synes du Norge bør prioritere akutt nødhjelp eller langsiktig bistand?	Svar N=139
<i>Norge bør prioritere akutt nødhjelp</i>	5,8 %
<i>Norge bør prioritere akutt nødhjelp og langsiktig bistand likt</i>	65,5 %
<i>Norge bør prioritere langsiktig bistand</i>	28,8 %

3.3 Holdninger til og kunnskap om mikrofinans

Denne delen ser på resultatene fra spørreundersøkelsen som forsøker å kartlegge hva slags kunnskap respondentene har om mikrofinans som utviklingssamarbeid og hvilken holdning de har til denne måten å drive utviklingsarbeid på. Gjennom spørsmålene forsøkes det å kartlegge hva respondentene vet om mikrofinans fra før og hva de mener og tror om mikrofinansens mulighet til å hjelpe enkeltmennesker og land ut av fattigdom.

Positivitet til mikrofinans

Tabell 7 oppsummerer respondentenes svar på spørsmål knyttet til positivitet til mikrofinans som utviklingssamarbeid.

¹⁴ Tabell V7 i Vedlegg 3

Tabell 7: Respondentenes svar når det gjelder tro på mikrofinans¹⁵

Alt i alt, tror du mikrofinans gir...	Svar N=
<i>Veldig gode resultater</i>	9,9 %
<i>Ganske gode resultater</i>	71,0 %
<i>Verken gode eller dårlige resultater</i>	16,0 %
<i>Ganske dårlige resultater</i>	2,3 %
<i>Veldig dårlige resultater</i>	0,8 %
Tror du mikrofinans er et egnet virkemiddel for fattigdomsbekjempelse	Svar N=133
<i>Ja</i>	92,5 %
<i>Nei</i>	7,5 %
Kunne du tenke deg å støtte et prosjekt der hovedsatsningen er mikrofinans	Svar N=128
<i>Ja</i>	73,4 %
<i>Nei</i>	26,6 %

Fra tabellen ser vi at respondentene generelt fremstår som positive til mikrofinans. På spørsmål om de tror mikrofinans gir gode eller dårlig resultater svarer hele 80 prosent at de tror mikrofinans gir ganske gode eller veldig gode resultater. Kun 3 prosent tror mikrofinans gir ganske dårlige eller veldig dårlige resultater. De resterende respondentene tror verken det gir gode eller dårlige resultater. Samtidig ser vi at hele 92,5 % av respondentutvalget er generelt positive til effekten av mikrofinans som fattigdomsbekjempelse. Kun 7,5 prosent tror ikke mikrofinans er et egnet virkemiddel for fattigdomsbekjempelse. Svarprosenten ligger her på 86. Flertallet av respondentgruppen (73,4 %) svarer også at de kunne tenke seg å støtte et prosjekt der hovedsatsningen er mikrofinans, mens 26,6 prosent svarer at de ikke kunne tenke seg det.

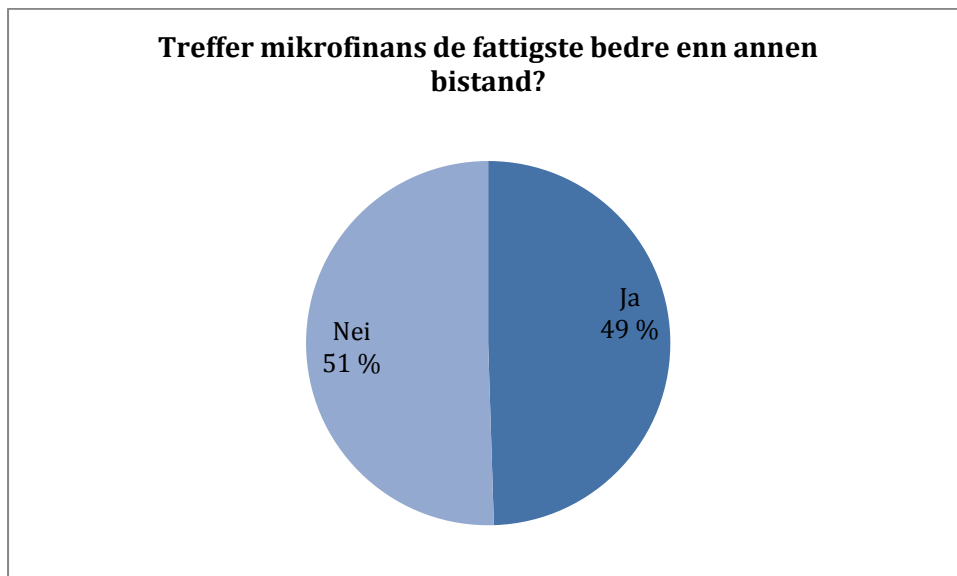
På skriftlige kommentarer om hvorfor de tror på mikrofinans svarer mange av respondentene med å trekke frem mikrofinansens bærekraftighet og at det gir insentiver til å lykkes og til innovasjon. Flere nevner også at denne formen for utviklingssamarbeid gir en mestringsfølelse og dermed øker selvfølelsen til mottakerne i motsetning til noe annen bistand der man bare er passiv mottaker. Flere trekker også frem at dette i større grad enn annen type bistand er hjelp til selvhjelp og at det er et tilbud til alle som vil og dermed fungerer positivt som startkapital. Andre årsaker de peker på som positivt er den oppfølgingen låntakerne ofte får fra mikrofinansinstitusjonen på en helt annen måte enn vanlige låntakere og at dette gir muligheter til flinke folk som ellers kanskje hadde forsvunnet

¹⁵ Beskrev her; mikrofinans gir fattige mennesker tilgang til grunnleggende finansielle tjenester, som lån, sparing, pengeoverføringer og forsikring

i mengden. Flere av respondentene trekker også frem negative sider ved denne formen for utviklingssamarbeid. For eksempel at denne typen ordninger kan framstå som en potensiell gjeldsfelle. En respondent trekker frem den økte risikoen for dette i og med at låntakerne også er ressursvake personer i utgangspunktet. Flere nevner at det utvilsomt kan virke, men under den forutsetningen at det blir regulert skikkelig og går til mennesker som har planer om å bruke det på ordentlige investeringer og at ingen i «andre enden» ønsker å gjøre profitt eller videre utnyttelse. En respondent nevner at man har sett utrolig forskjellige resultater i ulike land og derfor er avventende. Blant de respondentene som er negative til mikrofinans som bistandsform, oppgis årsaken til dette med de samme bekymringene med lånehaier og gjeldsslaveri. Flere respondenter synes det bør fokuseres på andre mer virkningsfulle ordninger på lang sikt, som helse og utdanning.

Når det gjelder effekten av mikrofinans relativt til annen type bistand svarer et flertall (48,4 %) at de tror mikrofinans fungerer bedre til å skape økonomisk vekst og bedre levekårene enn annen type bistand. Til sammenligning svarer 18 prosent at de tror annen bistand fungerer bedre¹⁶. Derimot er respondentene nesten helt likt delt på spørsmål om mikrofinans treffer de fattigste bedre enn annen bistand. 50,4 prosent tror ikke mikrofinans treffer de fattigste bedre, mens 49,6 prosent tror at det gjør det. Figur 8 viser resultatene.

Figur 8: Tror du mikrofinans treffer de fattigste bedre enn annen type bistand?

På skriftlige kommentarer om hvorfor de tror mikrofinans treffer de aller fattigste legger de fleste vekt på at dette er en direkte måte å nå frem til individene på og flere nevner vanlige problemer som korrupsjon og at pengene blir hengende igjen på «toppen», noe som flere av

¹⁶ Svar oppsummert i tabell V8 i Vedlegg 3

respondentene tror man vil unngå med mikrofinans. De respondentene som ikke tror mikrofinans treffer de aller fattigste trekker på den annen side frem at for at mikrofinans skal kunne fungere krever det et visst nivå kunnskapsmessig og levestandsmessig. Flere tror derfor at det er større sannsynlighet for at mikrofinans treffer de «nest fattigste», de aller fattigste vil ha nok med å brødfø seg selv og derfor ikke ha overskudd nok til å delta i denne typen ordninger. En respondent trekker frem at det er de som akkurat ikke får tilgang til vanlige institusjoner, som det mest lønner seg å gi lån til, ikke nødvendigvis de fattigste. Flere trekker frem at det nok er satsning på utdanning og helse, samt å dekke primærbehovene som er viktigst for de aller fattigste.

Generelt kan vi se fra svarene at det eksisterer en positiv holdning til mikrofinans i utvalget og at de i stor grad tror på positive effekter av denne typen utviklingsarbeid. Et flertall mener at mikrofinans fungerer bedre til å skape økonomisk vekst enn annen type bistand, men oppfatningen er delt når det kommer til mikrofinansens mulighet til å treffe de aller fattigste menneskene relativt til annen bistand. Det virker også som om de fleste respondentene er relativt konsekvente i sine oppfatninger. På korrelasjonstester mellom de ulike indikatorene for positivitet til mikrofinans er resultatene relativt høy korrelasjon mellom alle. Det vil si at om du oppnår høy verdi (høy positivitet til mikrofinans) på en indikator korrelerer dette i høy grad med høye verdier på andre indikatorer for positivitet¹⁷.

Kunnskap om mikrofinans

Denne delen går igjennom spørsmål som dreier seg om respondentenes kunnskap om mikrofinans som bistandsform. Det ble stilt to spørsmål om respondentenes oppfatning av egen kunnskap om mikrofinansindustrien. Tabell 8 oppsummerer svarene på de to spørsmålene a) om respondentene har hørt om bistandsformen mikrofinans tidligere og b) om respondentene har hørt om gruppelån (som ofte benyttes innenfor mikrofinans) tidligere. Svarprosenten ligger på rundt 85 på begge spørsmålene.

---

¹⁷ Se korrelasjonsmatrise over mikrofinanspositivitet i Vedlegg 2

Tabell 8: Respondentenes kunnskap om mikrofinans

Har du hørt om bistandsformen mikrofinans tidligere?	Svar N= 134
<i>Nei</i>	9,7 %
<i>Ja, men vet ikke hva det er</i>	2,2 %
<i>Ja, har noe kjennskap til det, men ikke mye</i>	57,5 %
<i>Ja, kjenner godt til hva mikrofinans er</i>	30,6 %
Har du hørt om gruppelån tidligere?	Svar N= 132
<i>Har aldri hørt om det</i>	53,0 %
<i>Har hørt om det, men vet ikke så mye om det</i>	31,8 %
<i>Har hørt om det og kan en god del om det</i>	15,2 %

Fra tabellen ser vi at mange av respondentene ser på seg selv som relativt opplyste om mikrofinans. Til sammen ser vi at nesten 90 prosent (88,1 %) av respondentgruppen hevder å ha litt eller mye kjennskap til mikrofinans som bistandsform. Størst andel (57,5 %) oppgir at de har noe kjennskap til det men at de ikke vet mye om det. Kun 9,7 prosent svarer at de aldri har hørt om mikrofinans tidligere. Svarene baserer seg på individuell oppfatning om egen kunnskap, så det er usikkert om dette resultatet betyr at respondentene generelt har god kunnskap om mikrofinansindustrien eller om det er et resultat av systematisk feil vurdering av egen kunnskap. I likhet med resultatene på kunnskapsspørsmålene ovenfor er resultatet noe man kan forvente seg når man ser på utvalgets utdanningsnivå. I tillegg ser vi også at litt flere enn halvparten av respondentgruppen (53 %) aldri har hørt om gruppelån tidligere. 15,2 prosent sier de kan en del om det, mens de resterende oppgir at de har hørt om dette, men at de ikke kan så mye om det. Det er vanskelig å sammenligne disse svarene med befolkningen generelt da det ikke eksisterer noen god oversikt over folks generelle oppfatning av egen kunnskap om mikrofinans, men man kan med utgangspunkt i respondentgruppens bakgrunn anta at kunnskapsnivået ligger over nivået i befolkningen som helhet.

Prioriteringer og preferanser i forhold til mikrofinans

Flere prosjekter kombinerer ofte mikrofinans med opplæring innen for eksempel økonomisk administrasjon eller utdanning i bedriftsøkonomi. Også annen type opplæring finner sted for eksempel av kvinner med den hensikt å hindre vold i hjemmet. På spørsmål om respondentene tror at mikrofinans er et bedre verktøy for fattigdomsbekjempelse dersom det kombineres med slik opplæring svarer flertallet (92,4 %) at de tror det. Kun 2,3 prosent svarer nei på dette spørsmålet, mens resten svarer at de ikke vet¹⁸. På skriftsvar om hvorfor

¹⁸ Tabell V9 i Vedlegg 3

de tror dette svarer flere av respondentene at de tror utdanningen gjør mennesker i bedre stand til å utnytte mikrofinansieringen. Råd og veiledning om hvordan man best forvalter pengene vil man gi mer vellykkede investeringer og høyere økonomisk vekst for deltakerne, og at dette øker prosjektenes bærekraftighet. Når det gjelder opplæring av kvinner svarer en del av respondentene at de tror kvinners rolle er viktig innen mikrofinans og at det derfor er viktig at de får opplæring i forvaltning av penger.

På spørsmål om de tror at mikrofinans fungerer bedre dersom det retter seg mot menn eller kvinner er det også en klar overvekt (57,6 %) som mener det fungerer bedre dersom det retter seg mot kvinner. Kun 2,3 prosent svarer at de tror det fungerer best dersom det retter seg mot menn, mens 40,2 prosent tror begge deler fungerer like bra¹⁹. Mange av respondentene tror det fungerer bedre for kvinner fordi kvinner har mer ansvar i hjemmet enn menn og derfor er mer opptatt av familieøkonomien og investerer mer fornuftig enn menn. En annen positiv ting som nevnes er at kvinner mange steder holdes mer utenfor finansinstitusjoner enn menn og at de derfor kan få mer ut av tiltaket. Flere av respondentene trekker også frem at dette kan være positivt for likestilling fordi kvinner blir mer inkludert i viktige beslutninger og dermed får mer makt. De som tror det fungerer likt for begge kjønn hevder at det ikke nødvendigvis kommer an på kjønnsprofil, men heller er et spørsmål om innretning. Flere mener at både innretning mot kvinner og menn har sine styrker og svakheter og at det derfor vil være bedre med en miks. Noen få respondenter tror det kan være vanskeligere for kvinner fordi det i noen kulturer kan bli sett på som feil at kvinner utvikler seg gjennom mikrofinans og at det derfor kan være best å rette tiltakene mot menn i starten.

På spørsmål om de synes mikrofinansinstitusjoner bør drives som bistand, med donorstøtte, eller som kommersielle virksomheter svarer 40,9 prosent at de ikke vet. 21,2 prosent mener at det fungerer best med donorstøtte, 37,9 prosent synes det bør drives som kommersiell virksomhet (Tabell 9).

Tabell 9: Mikrofinans som kommersiell virksomhet eller bistand

Mikrofinans som bistand eller kommersiell virksomhet	Svar N = 132
<i>Best med donorstøtte (som bistand)</i>	21,2 %
<i>Best som kommersiell virksomhet</i>	37,9 %
<i>Vet ikke</i>	40,9 %

¹⁹ Tabell V10 i Vedlegg 3

Utvalget virker også her positive til mikrofinans og til flere av de ordningene som inkluderes i mikrofinanssatsninger. Respondentene virker relativt enige og generelt positive til mikrofinans på spørsmål om kvinnetildakelse og effekten av ekstra opplæring som en del av mikrofinansordninger. Den største uenigheten finner vi på spørsmålet om mikrofinans bør drives med donorstøtte eller som kommersiell virksomhet der flertallet av de som har sagt seg opp en mening synes mikrofinansinstitusjoner bør drives som kommersielle virksomheter.

3.4 Resultater i regresjonsmodellen

I regresjonsanalysen belyses hovedsakelig to forhold. Det ene er villigheten til å støtte bistand generelt, målt i (1) en bistandspositivitetsindeks, (2) om man gir til bistand eller ikke (binær variabel) og (3) hvor mye man gir. Det andre forholdet som analyseres er positivitet til mikrofinans, målt fra (1) en indeks på positivitet til mikrofinans og (2) en binær variabel basert på om respondentene har svart ja eller nei på spørsmål om man er villig til å støtte et prosjekt der hovedsatsningen er mikrofinans. I tillegg til dette har jeg utført regresjoner med kunnskapsnivåene som avhengige variabler. Dette for å se om det er en sammenheng mellom noen bakgrunnsvariabler og det å ha et høyt kunnskapsnivå når det gjelder bistand generelt og mikrofinans spesielt.

Regresjonsanalysene som er gjort ser på sammenhengen mellom disse avhengige variablene og en rekke forklaringsvariabler. Partipreferanse og kjønn er satt som uavhengige variabler. En indeks over kunnskap om bistand og utviklingsland og en indeks over egenvurdert kunnskap om mikrofinans er også inkludert som uavhengige variabler. Datasettet består kun av 154 respondenter og har relativt mange forklaringsvariabler. For å sjekke for hvilke variabler som kunne være relevant å inkludere i regresjonsmodellen ble det utført enkel krysstabulering av noen variabler og sett på sammenligninger av gjennomsnitt på ulike variabler for ulike grupper. Resultater av krysstabuleringene er oppsummert under.

3.4.1 Resultater fra krysstabuleringene

Formålet med krysstabuleringene har vært å se på sammenhengen mellom potensielle forklaringsvariabler og de avhengige variablene for å få en oversikt over hvilke bakgrunnsvariabler som kan ha en effekt på positivitet til bistand og positivitet til mikrofinans.

Signifikansnivået til alle krysstabuleringene er testet med en chi²-test. Ved sammenligninger av gjennomsnittet på en variabel mellom ulike grupper har signifikansnivået blitt testet med en to- halet t-test. Begge testene sier noe om sannsynligheten for at resultatforskjellene finner sted ved en tilfeldighet. Det rapporteres her kun om resultater som er gyldig på 10 % nivå. Det vil si at man kun godtar en feilmargin på 10 prosent. Akkurat signifikansnivå er også rapportert for hver tabell.

Krysstabuleringene som ble foretatt på positivitet til bistand tok for seg forholdet mellom partipreferanse og (1) om respondentene tror bistand er en god måte å stimulere til økonomisk vekst og bedre levekår i mindre utviklede land, (2) årlig donasjon til bistand og (3) score på positivitet til bistand indeksen. Det ble også foretatt sammenligning av gjennomsnittlig årlig bistandsdonasjon over kjønn. Alle resultatstabellene er inkludert i Vedlegg 5 (Tabell V16 til V19). Grunnet Miljøpartiet de grønnes høye oppslutning i undersøkelsen har jeg valgt å inkludere disse under merkelappen borgerlig.

Oppsummerende viser resultatene fra krysstabuleringene at de rød-grønne virker mer positive til bistand enn de borgerlige, både på enkelt svar og over positivitetsindeksen. På den andre siden gir resultatene også inntrykk av at borgerlige i gjennomsnitt årlig donerer mer til bistand enn de rød-grønne. Resultatene peker også i den retning at kvinner i gjennomsnitt gir mer til bistand enn menn. Ut ifra disse resultatene virker det hensiktsmessig å inkludere både kjønn og partipreferanse som uavhengige variabler i regresjoner på positivitet til bistand. Kunnskapsnivå vil også bli inkludert som forklaringsvariabel..

Krysstabuleringer som omhandler sammenhengen mellom uavhengige variabler og variabler som kan si noe om positivitet til mikrofinans er inkludert under. Først gjennomgås sammenhengen mellom partipreferanse og positivitet til mikrofinans, deretter gjennomgås det samme for kjønn og kunnskap om mikrofinans.

Partipreferanse

I tabell 10 oppsummeres resultatene fra to tester av sammenhengen mellom partipreferanse og positivitet til mikrofinans.

Tabell 10: Sammenhengen mellom partipreferanse og positivitet til mikrofinans

Ønsker å støtte mikrofinans	Partipreferanse		Totalt (N)
	<i>Stemmer rød-grønt</i>	<i>Stemmer borgerlig*</i>	
<i>Ja</i>	55 (75,3 %)	37 (74 %)	92
<i>Nei</i>	18 (24,7 %)	13 (26 %)	31
Total	73 (100 %)	50 (100 %)	123
Score positivitet til mikrofinans	3,578**	4,184**	

Notat: Miljøpartiet de grønne inkludert under merkelappen borgerlig. Testet med to-halet t-test.

**forskjellen er signifikant på 5 %, *forskjellen er signifikant på 10 % Øvre del av tabellen er testet med en chi2-test og er signifikant ved 5 % nivå.

Krysstabuleringen viser at det ikke er noen sammenheng mellom partipreferanse og ønsket om å støtte et prosjekt der hovedsatsingen er mikrofinans. Det er ca. like mange prosent (75 versus 74 prosent) av de rød-grønne som ønsker å støtte mikrofinansprosjekter som av de borgerlige. I motsetning til bistand generelt hvor de rød-grønne var mest positive ser vi derimot at de borgerlige har litt høyere gjennomsnitt enn de rød-grønne på positivitet til mikrofinansindeksen (4,2 versus 3,6). De rød-grønne ser ut til å ha høyere positivitet til bistand generelt, men når det gjelder mikrofinans er de borgerlige litt mer positive enn de rød-grønne. En mulig forklaring kan være at mikrofinans i større grad kan drives som kommersiell virksomhet som kan gå med profit²⁰. Selv om resultatene ikke er entydige, gjør denne forskjellen at jeg også finner det naturlig å inkludere partipreferanse som forklaringsvariabel også her.

Kjønn

På krysstabuleringer over sammenhengen mellom kjønn og villighet til å støtte mikrofinansprosjekter kan vi se at det virker som om menn er litt mer villige enn kvinner (78 versus 61 prosent), siden forskjellen er relativt stor og signifikant inkluderes også kjønn som forklaringsvariabel.

---

²⁰ Har gjort en krysstabulering på dette som viser at en større andel av de borgerlige tror mikrofinans er best som kommersiell virksomhet enn av de rød-grønne (Tabell nr. i Vedlegg).

Tabell 11: Sammenheng mellom kjønn og positivitet til mikrofinans:

Vil støtte mikrofinans	<i>Kvinne</i>	<i>Mann</i>	Total
Ja	43 (61 %)	51 (78 %)	94 (73 %)
Nei	20 (39 %)	14 (22 %)	34 (27 %)

Notat: Forskjellene i tabellen er signifikante på 5 % nivå ut ifra en chi2-test.

Kunnskap

For å se på om det er noen sammenheng mellom kunnskapsgrunnlaget om mikrofinans og villigheten til å støtte mikrofinans har krysstabulering av disse også blitt utført. Fra tabellen kan vi se at de som har svart at de kjenner godt til hva mikrofinans er, er det en større prosentandel som ikke kunne tenke seg å støtte denne bistandsformen enn blant de som hevder at de kun har noe kjennskap til det. Generelt kan det nevnes at det i alle kunnskapskategoriene med unntak av de som oppgir at de ikke har noe kunnskap i det hele tatt, er flere som oppgir at de kunne tenke seg å støtte denne typen bistandsarbeid enn som ikke kunne tenke seg det. Av disse resultatene blir det naturlig også å se på kunnskap om mikrofinans som en forklaringsvariabel i regresjoner på positivitet til mikrofinans.

Tabell 12: Sammenhengen mellom kunnskap og positivitet til mikrofinans.

Vil støtte mikrofinans	Kjennskap til mikrofinans				Total
	<i>Ja, kjenner godt til hva mikrofinans er</i>	<i>Ja, har noe kjennskap til det, men ikke mye</i>	<i>Ja, men jeg vet ikke hva det er</i>	<i>Har aldri hørt om det før</i>	
Ja	54 (73 %)	32 (82 %)	2 (67 %)	6 (50 %)	94
Nei	20 (27 %)	7 (18 %)	1 (33 %)	6 (50 %)	34
Total	74 (100 %)	39 (100 %)	3 (100 %)	12 (100 %)	128

Notat: Prosentatsene er i gitt fra prosentandel som vil støtte eller ikke støtte mikrofinans innen hver av kjennskapskategoriene. Forskjellene i tabellen er signifikante på 5 % nivå og testet med chi2-test.

Andre forklaringsvariabler og kontrollvariabler

Basert på resultatene over har jeg valgt å inkludere partipreferanse, kjønn og også kunnskapsindekser både om bistand, utvikling generelt og mikrofinans som forklaringsvariabler. Det er også naturlig å anta at inntekt kan ha en effekt om man ønsker å se på om respondentene gir og hvor mye de gir årlig til bistand. Dersom man gir mer til bistand årlig, behøver ikke det nødvendigvis være en effekt av partipreferanse, men kan heller være en effekt av inntekt. Jeg har derfor valgt å inkludere inntekt som en kontrollvariabel. Både inntekt og partipreferanse kan også påvirkes av både alder og om man

er student eller ikke. For å se på om inntekt har noen sammenheng med studenttilværelse og partipreferanse har jeg foretatt en sammenligning av gjennomsnittlig inntekt med t-test både mellom studenter og ikke studenter og mellom forskjellige partipreferanser. Testen viste at det var en forskjell i inntekt mellom studenter og ikke-studenter på over 400 000 kroner årlig. Forskjellen var signifikant på 0,01 % nivå. Mellom de som stemmer borgerlig og ikke var det en forskjell i inntekt på litt over 100 000 kroner årlig. Denne forskjellen er signifikant på 5 % nivå. Det er også naturlig å anta at alder henger sammen med studenttilværelse og inntekt. Jeg har derfor også valgt å inkludere alder, inntekt og en dummyvariabel for studenter som kontrollvariabler i regresjonen.

3.4.2 Regresjon

Under denne delen presenteres resultatene fra regresjonsanalysen. Målet med analysen er å se på hvilke uavhengige variabler som har en innvirkning på respondentenes positivitet til bistand og positivitet til mikrofinans og hvilken vei disse effektene går. I oppgaven presenteres hovedsakelig resultatene fra regresjonene med positivitetsindeksene som avhengige variabler. Disse suppleres også med resultater fra regresjoner der andre mål på positivitet til bistand (om man gir til bistand og hvor mye man gir) og positivitet til mikrofinans (om man har svart ja på spørsmål om å støtte et mikrofinansprosjekt) fungerer som avhengige variabler. De fleste av dataene som analyseres består av holdninger og meninger fra en survey. Siden forklart varians (R^2) sier noe hvor stor del av endringen i den avhengige variabelen som forklares av endringer i forklaringsvariablene bør ikke denne tillegges for stor vekt i analysen. Denne er likevel rapportert da dette kan si noe om regresjonenes forklaringskraft sammenlignet med hverandre.

Positivitet til bistand.

Først ble en regresjon med den hensikt å se på hva som har en innvirkning på respondentenes positivitet til bistand gjennomført. Den avhengige variabelen er her positivitet til bistand (indeks). De estimerte effektene av de uavhengige variablene inntekt, partipreferanse, kjønn, og kunnskapsindeks på positivitet følger i Tabell 13. Jeg har valgt å gjøre dette som en lineær regresjon siden den avhengige variabelen er kontinuerlig.

Tabell 13

Estimerte effekter av de uavhengige variabler på positivitet til bistand

	(1)	(2)	(3)	(4)
Borgerlig	-0.305** (-2.23)	-0.318** (-2.38)	-0.331** (-2.44)	-0.332** (-2.27)
Kvinne		0.376*** (2.88)	0.369*** (2.81)	0.417*** (2.99)
Kunnskapsindeks			-0.0495 (-0.58)	-0.0386 (-0.43)
Log av inntekt				0.145 (1.31)
Sudentdummy				0.307 (1.38)
Alder				0.0028 (0.32)
Justert-R2	0.029	0.080	0.075	0.074
N	133	133	133	133

Notat: *signifikant på 10 %, **signifikant på 5 %, ***signifikant på 1 % Standardfeilene er oppført i parentes under koeffisientene. Avhengig variabel er her positivitet til bistand(indeks). OLS-regresjon.

Fra tabellen ser vi at det å stemme borgerlig er negativt korrelert med positivitet til bistand generelt. Koeffisienten holder seg relativt stabil men øker litt jo flere av de andre uavhengige variablene som inkluderes. Variabelen om man er kvinne eller ikke er også positivt korrelert med bistandspositivitet. Koeffisientene er signifikante på 1 % nivå. Vi ser også at kunnskapsnivået til respondentene ikke har mye effekt på bistandspositivitet da koeffisientene for denne variabelen er veldig lave og ikke signifikante i noen av regresjonene. Ingen av kontrollvariablene har noen signifikant effekt på den avhengige variabelen.

Videre ble det også supplert med regresjoner der effekter av de uavhengige variablene ble estimert for to andre mål på positivitet til bistand; (1) hvor mye respondentene årlig gir i bistand og (2) den binære variabelen om man gir årlig bistand eller ikke. Den avhengige variabelen bistandsstøtte er en kontinuerlig tallvariabel så denne regresjonen har blitt utført som en OLS-regresjon. Den avhengige variabelen om man gir til bistand eller ikke er derimot en binær variabel som tar verdien én hvis respondenten gir positiv årlig bistandsstøtte og verdien null hvis bistandsstøtte er lik null, derfor er logistisk regresjon her blitt benyttet. Begge regresjonene er med i Vedlegg 1 (Tabell V1 og V2).

I motsetning til i tabellen over korrelerer det å stemme borgerlig positivt med årlig donasjon til bistand, men effekten er ikke signifikant. I tillegg synker verdien på koeffisienten drastisk når man også inkluderer inntekt som en uavhengig variabel i regresjonen. Når det gjelder om

man gir positiv bistandsstøtte eller ikke er koeffisienten for borgerlig i tråd med regresjonen over også negativ, men resultatene er heller ikke her signifikante. Det å være kvinne korrelerer positivt med å gi til bistand (det vil si at dersom man er kvinne er det høyere sannsynlighet for at man gir til bistand) og resultatet er signifikant på 10 % nivå, men mister dette når alle kontrollvariablene er inkludert. Å være kvinne ser også ut til å ha en positiv effekt på bistandsstøtte, noe vi også så fra sammenligningene av gjennomsnitt. Alle koeffisientene for kvinnedummyen er positive og til å begynne med signifikante på 5 % nivå, men kun signifikant på 10 % når resten av kontrollvariablene er inkludert. Den positive effekten av å være kvinne på bistand stemmer overens med resultatene i regresjonen over. Koeffisienten til kunnskap er negativ både for om man gir til bistand og hvor mye man gir. Det vil si at årlig donasjon til bistand synker med økt kunnskapsnivå, og også sannsynligheten for å gi positiv bistandsstøtte synker, men ingen av koeffisientene til kunnskap er signifikante. Alder er positivt korrelert med det å gi til bistand, det vil si at jo eldre respondenten er, jo større er sannsynligheten for at årlig bistandsstøtte er positiv. Resultatet er signifikant på 10 % nivå. Inntekt ser ut til å ha en positiv effekt på bistandsstøtte men signifikansen forsvinner når alder og studentdummy inkluderes som kontrollvariabler. Det å være student er negativt korrelert med å gi til bistand, men effekten synker mye og er ikke lenger signifikant når kontrollvariabler som alder og inntekt er inkludert. Det er i tillegg utført en regresjon for å se hvilke bakgrunnsvariabler som kan ha en effekt på kunnskapsnivå. Resultatene er oppsummert Tabell V4 i Vedlegg 1 viser at det er en signifikant negativ effekt av å stemme borgerlig på kunnskap om bistand og utviklingsland. Effekten synker ganske mye når alder også inkluderes som forklaringsvariabel, men effekten blir også mer signifikant. Deretter øker den negative effekten noe ettersom flere uavhengige variabler inkluderes. Effekten er signifikant på 5 % nivå. Ingen av de andre forklaringsvariablene har signifikante effekter.

Positivitet til mikrofinans

For å se på effektene av de uavhengige variablene på positivitet til mikrofinans har det også blitt utført regresjoner der respondentenes positivitet til mikrofinans er forsøkt belyst. Tabell 14 viser resultatene av den lineære regresjonen med positivitet til mikrofinans som avhengig variabel. I tillegg har det blitt supplert med en logistisk regresjon på den binære variabelen om man kunne tenke seg å støtte et mikrofinansprosjekt eller ikke som avhengig variabel. Den avhengige variabelen om man ønsker å støtte et mikrofinansprosjekt eller ikke tar

verdien én om respondenten oppgir at den ønsker å støtte et mikrofinansprosjekt og verdien null om respondenten oppgir at den ikke ønsker dette.

Tabell 14

Estimerte effekter av de uavhengige variablene på positivitet til mikrofinans (indeks)

	(1)	(2)	(3)	(4)
Borgerlig	0.606*	0.620*	0.566*	0.591*
	(2.13)	(2.19)	(2.11)	(2.10)
Kvinne		-0.407	-0.268	-0.216
		(-1.47)	(-1.01)	(-0.78)
Kunnskap om mikrofinans (indeks)			0.911***	0.947***
			(4.00)	(3.98)
Studentdummy				-0.386
				(-0.88)
Alder				0.0237
				(1.41)
Log av inntekt				-0.310
				(-1.43)
Justert-R2	0.026	0.035	0.134	0.141
N	133	133	133	122

Notat: *signifikant på 10 %, **signifikant på 5 %, ***signifikant på 1 %. Standardfeilene er oppført i parentes under koeffisientene. Avhengig variabel er her positivitet til mikrofinans (indeks). OLS-regresjon

Fra tabellen ser vi at koeffisienten til det å stemme borgerlig er positiv og signifikant på 5 % nivå hele veien. Det at man stemmer borgerlig er dermed korrelert med en høyere positivitet til mikrofinans, noe vi også så fra krysstabuleringene og sammenligningene av gjennomsnitt. Koeffisienten holder seg på et relativt stabilt nivå ettersom flere variabler inkluderes i regresjonen men synker noe i kolonne 3 før resten av kontrollvariablene inkluderes og den stiger litt igjen. Det å være kvinne er negativt korrelert med positivitetsnivå til mikrofinans, noe som også kom frem under sammenligningen av gjennomsnitt tidligere, men koeffisientene er ikke signifikante. Egenvurdert kunnskap om mikrofinans er signifikant på 1 % nivå i alle regresjonene hvor den er inkludert. Koeffisienten stiger også når kontrollvariablene inkluderes. Vi ser derfor at egenvurdert kunnskapsnivå om mikrofinans korrelerer positivt med holdning til mikrofinans. Ingen av kontrollvariablene er her signifikante. Resultatene fra den logistiske- regresjonen med den binære variabelen om de ønsker å støtte et mikrofinansprosjekt eller ikke som avhengig variabel er oppsummert i Tabell V3. Resultatene viser at den eneste variabelen med signifikante koeffisienter er kunnskap om mikrofinans. Vi ser dermed at selvoppnevnt kunnskap om mikrofinans også korrelerer positivt med ønsket om å støtte et mikrofinansprosjekt eller ikke. Dette resultatet

stemmer overens med resultatet i regresjonen over. Derimot forsvinner den signifikante effekten av borgerlig stemmegiving i denne regresjonen. Det virker dermed som partipreferanse har effekt på innstillingen til mikrofinans men ikke på om man ønsker å støtte et mikrofinansprosjekt eller ikke. I tillegg har det også her blitt utført en regresjon med kunnskapsnivå om mikrofinans som avhengig variabel. Resultatene er oppsummert i Tabell V5. Ingen av variablene har signifikant effekt på kunnskap om mikrofinans.

3.4.3 Validering av resultater i forhold til SSB

Sammenlignet med SSB sin undersøkelse var utvalget i denne undersøkelsen mer positive til bistand. SSB fant også at personer som stemte SV var sterkest for utviklingshjelp, mens Frp-velgere var minst for dette. Mellom disse fulgte i synkende rekkefølge AP, SP, Krf, Venstre og Høyre. Det er altså en klar tendens i deres utvalg at sosialistiske velgere i større grad er positiv til bistand enn borgerlige. Også i resultatene her finner man at det å stemme sosialistisk korrelerer med høyere positivitet til bistand. Forskjellen er signifikant på 1 % nivå. Videre finner også Statistisk sentralbyrå at «Personer med høyere utdanning og personer mellom 16 og 44 år er mer positive enn resten av utvalget» (SSB, 2013 s.9). De finner også at det å stemme Frp korrelerer med motstand til bistand og at personer som stemmer SV, AP og Rødt generelt er de mest positive, samt at personer i store byer er mer positive. Når man ser på utvalget i undersøkelsen til denne oppgaven forteller SSB sin undersøkelse at dette utvalget bør være mer positive til bistand enn deres utvalg²¹, og derfor i forhold til befolkningen generelt.

På spørsmål om de mener Norge bør prioritere langsiktig bistand eller akutt nødhjelp svarer 27 prosent i SSB sitt utvalg sammenlignet med 6 prosent i dette utvalget at de synes Norge bør prioritere akutt nødhjelp²². Fra resultatene i undersøkelsen til SSB kan vi se at det er en større andel som stemmer sosialistisk som synes Norge bør prioritere langsiktig bistand sammenlignet med personer som stemmer borgerlig. Siden man ser et overtall av sosialistiske stemmegivere i dette utvalget er denne forskjellen naturlig i forhold til SSB sine tall. I likhet med SSB ble det her også stilt spørsmål om hvilke kanaler respondentene tror er de mest effektive å gi bistand gjennom.

---

²¹ I utvalget er det ingen fra Frp, både personer med høyere utdanning og som bor i by er overrepresentert i utvalget.

²² Se Tabell 6 i kapittel 3.2

Tabell 15: Mest effektive bistandskanal sammenlignet med SSB

Kanal	SSB	Resultater i denne undersøkelsen
Statlige kanaler	15 %	10 %
Multilaterale organisasjoner som FN	27 %	25 %
Verdensbanken og andre internasjonale banker	4 %	4 %
Frivillige organisasjoner	44 %	17 %
Stimulere til investeringer innen privat næringsliv	-	42 %
Ingen av delene, bistand ikke effektivt	3 %	2 %
Vet ikke	8 %	-

Som vi kan se fra resultatene over er svarene i denne respondentgruppen relativt like sammenlignet med svarene til respondentgruppen hos SSB. Kanalen «å stimulere til investeringer innen privat næringsliv» var ikke inkludert hos SSB og i denne undersøkelsen var ikke alternativet «vet ikke» inkludert. Vi ser at utvalget hos SSB hadde en del større tiltro til frivillige organisasjoner enn respondentene i denne analysen, mens det på de andre svarene var relativt likt. I likhet med SSB ble det også her stilt spørsmål om hvilke organisasjoner respondentene mente de hadde relativt god kjennskap til, hvilke de støtter økonomisk og kunne tenke seg å støtte økonomisk. Tabell 16 lister opp svarene til respondentene i denne undersøkelsen.

Tabell 16: Organisasjonsstøtte

Organisasjon	Støtter organisasjonen økonomisk	Kunne tenke seg å støtte organisasjonen økonomisk	Mener de har god kjennskap til organisasjonen
Røde kors	27,9 %	46,8 %	57,8 %
Redd Barna	14,9 %	39,0 %	45,5 %
CARE	0,6 %	10,4 %	7,8 %
Strømmestiftelsen	0,6 %	4,5 %	6,5 %
Plan	9,7 %	16,9 %	27,3 %
Flyktninghjelpen	7,8 %	34,4 %	23,4 %
Greenpeace	1,9 %	9,1 %	22,1 %
Kirkens nødhjelp	10,4 %	16,2 %	31,2 %
Leger uten grenser	17,5 %	46,8 %	52,6 %
SOS barnebyer	14,9 %	27,3 %	Ikke undersøkt*

Notat: *Ble av en feiltagelse ikke inkludert

Både i denne undersøkelsen og i SSB sin undersøkelse kom Røde Kors best ut på dette spørsmålet. Hos SSB svarte 6 av 10 at de hadde god kjennskap til Røde Kors mens det her var 58 prosent som mente å ha god greie på denne organisasjonen. Også Redd Barna kom

godt ut i begge undersøkelsene med 31 prosent hos SSB mens hele 45 prosent i dette utvalget hevder å kjenne godt til Redd Barna. Generelt er det her en større andel som sier de kjenner til de fleste av organisasjonene sammenlignet med hos SSB men forholdet mellom disse er ganske likt. Den største forskjellen ser vi i at Leger uten grenser kommer en del høyere opp i denne undersøkelsen (53 %) enn hos SSB (31 %). SSB finner også at personer med høyere utdanning generelt kjenner til flere organisasjoner enn personer uten, så dette resultatet er forventet.

I likhet med SSB sin undersøkelse hadde også respondentene i denne undersøkelsen et litt mer negativt syn på utviklingsland enn det som gjelder i realiteten. Mye tyder på at svarene i denne respondentgruppen skiller seg fra svarene til respondentene i SSB sin undersøkelse, men at forskjellene man ser i stor grad stemmer overens med det man kan forvente seg når man tar i betraktning forskjeller i svar mellom ulike grupper i SSB sin undersøkelse.

4 Diskusjon

I denne delen diskuteres funnene fra studien sett i lys av problemstilling, teori og svakheter ved metoden.

Formålet med oppgaven har vært å se på holdninger til bistand generelt og spesielt mikrofinans.

- i) *Hvordan er holdningene til bistand generelt og kunnskapsnivået når det gjelder bistand og tilstanden i mindre utviklede land?*

Holdningen til bistand generelt blant respondentgruppen er veldig positiv. Resultatene i spørreundersøkelsen viser at 97,8 prosent av respondentene er for at Norge engasjerer seg i utviklingssamarbeid eller bistand. Respondentene i denne gruppen virker i tillegg noe mer positive til bistand generelt enn den gjennomsnittlige nordmann. I tillegg ser vi fra kunnskapsspørsmålene at respondentgruppen virker å ha en litt mer negativ oppfatning av tilstanden i utviklingsland enn det i realiteten er, det var stor variasjon i svarene og de som svarte riktig på noen spørsmål svarte ikke nødvendigvis riktig på andre kunnskapsspørsmål noe som kan tyde på at en del riktige svar kan være tilfeldige. Til tross for dette virker respondentgruppen relativt opplyst om bistand og tilstanden i utviklingsland. Dette er heller ikke overraskende når man også ser på sammensetningen av respondentgruppen som består av en større andel høyere utdannede mennesker enn i befolkningen generelt. En svakhet ved denne metoden å vurdere kunnskapsnivået på er at spørsmålene nødvendigvis er tilfeldige og ikke uttømmende. Det er ikke gitt at det utvalget av kunnskapsspørsmål som er stilt best uttrykker kunnskapsnivået om bistand generelt.

- ii) *Hvordan er holdningene til mikrofinans blant nordmenn? Er folk positive eller negative til denne typen bistand? Hvordan er kunnskapsnivået om nettopp mikrofinansinstitusjoner?*

I likhet med at respondentene fremstår som positive til bistand generelt fremstår de også som positive til bistandsformen mikrofinans spesielt. Hele 92,5 prosent oppgir at de tror mikrofinans er et egnet middel for fattigdomsbekjempelse og en høy andel tror mikrofinans fungerer bedre til å skape økonomisk vekst og bedre levekårene for fattige mennesker enn annen type bistand. Når det gjelder kunnskap om mikrofinans vurderte respondentene selv sin kunnskap om denne bistandsformen. Av utvalget var det få (11,9 %) som oppga at de ikke

hadde hørt om denne bistandsformen tidligere eller hadde lite kunnskap om den. Det virker derfor som om respondentene har god kunnskap om mikrofinans relativt til befolkningen generelt. Man kan som nevnt likevel ikke være sikker på dette siden det ikke finnes noen god oversikt over kunnskapsnivået i befolkningen ellers, og heller ikke noen fastlagt metode for å vurdere kunnskapsnivået om mikrofinans. Det kan være at mange vet om mikrofinans basert på dens popularitet i media, men ikke nødvendigvis kjenner til resultatene av de systematiske oversiktene og annen forskning på effekten av mikrofinans. En svakhet ved studien er at kunnskap om dette ikke ble inkludert som et av spørsmålene. Da prosentandelen som er positive er såpass høy kan man anta at dette er en større prosentandel enn i resten av befolkningen, også siden positiviteten til bistand generelt er litt høyere enn i befolkningen ellers. På den andre siden skårer organisasjoner som CARE og Strømmestiftelsen, som har mikrofinans som hovedsatsninger, relativt lavt både når respondentene oppgir hvilke organisasjoner de støtter, kunne tenke seg å støtte og hvilke de har god kjennskap til²³. I tillegg er mikrofinansprosjektet det som kommer dårligst ut av bistandsprosjektene når det spørres om giverpreferanser gjennom pengedonasjon. Det virker som om respondentene har en generelt positiv holdning til mikrofinans, men at dette ikke får gjennomslag når det kommer til prioritering av ulike prosjekter.

Respondentutvalget kan generelt virke mer positive til mikrofinans relativt til den resterende befolkningen på grunn av skjevheter i utvalget. Effekten av utvalgsskjevheten kan gå i to retninger. På den ene siden ser man en signifikant, positiv korrelasjon mellom kunnskap og positivitet til mikrofinans, siden respondentgruppen består av en større andel høyt utdannede mennesker enn befolkningen generelt kan man anta at også kunnskapen om mikrofinans er høyere og man kan derfor regne med at positiviteten til utvalget er overestimert. På den andre siden ser man også en positiv korrelasjon mellom det å stemme borgerlig og positivitet til mikrofinans. Siden andelen borgerlige er underrepresentert i utvalget kan dette føre til at positiviteten til mikrofinans i utvalget underestimeres. I tillegg eksisterer det også en seleksjonsfeil i utvalget som et resultat av at respondentene selv har valgt å trykke seg inn på undersøkelsen. Det blir derfor naturlig å anta at flere med en særskilt interesse for temaet og dermed særskilt kunnskap har valgt å svare på spørreundersøkelsen relativt til andre uten interesse for feltet. Dette er også et problem for den eksterne validiteten til undersøkelsen som jeg vil komme nærmere inn på nedenfor.

---

²³ Tabell 17 i kapittel 3.4.3

- iii) *Hvilke parametere har en påvirkning på holdningen til bistand og mikrofinans? Eksisterer det en vilje til å støtte mikrofinansprosjekter, relativt til andre prosjekter?*

Analysen av resultatene forsøkte å forklare hvilke parametere som kan ha effekter på villigheten til å støtte både bistand generelt og mikrofinans spesielt. Regresjonsanalysene viser at kjønn, alder og partipreferanse påvirker resultatene.

Fra regresjonsanalysen ser vi at hvor mye man gir ser ut til å variere med kjønn. Kvinner gir mer enn menn og er også mer positive til bistand, men det ser ikke ut til at kjønn påvirker om man gir til bistand eller ikke. Innenfor klassisk giverteori har man også, i likhet med denne undersøkelsen, funnet en effekt av kjønn på altruisme. Denne effekten er likevel mye omdiskutert og det finnes studier som hevder at de ikke finner noen sammenheng mellom kjønn og giverpreferanser. Andreoni og Vesterlund peker likevel nettopp på denne forskjellen mellom kvinner og menn i sin studie fra 2001. Resultatene viser en positiv korrelasjon mellom alder og sannsynligheten for å gi positiv bistandsstøtte, selv når det er kontrollert for inntekt. Det er vanskelig å peke på hva det er som fører til effekten av alder. Det kan være at andre forklaringsvariabler enn inntekt, som det ikke er kontrollert for også varierer med alder, noe som kan gi en oppfattet effekt av alder. Det kan også være at eldre mennesker er mer altruistiske fordi de har levd lenger og opplevd mer. Analysen viser også en korrelasjon mellom partipreferanse og positivitet til bistand der det å stemme borgerlig korrelerer negativt med positiviteten til bistand generelt. De sosialistiske respondentene virker dermed noe mer positive til bistand generelt enn de borgerlige. På den annen side viser også regresjonsanalysen at det å stemme borgerlig er positivt korrelert med positivitet til mikrofinans. Årsaken til dette kan være mange, men en teori kan være at denne forskjellen skyldes den grunnleggende forskjellen på vanlig bistand og mikrofinans. Mange ser på vanlig bistand som et system der mottakerne er passive, mens mikrofinans er basert mer på at man må jobbe for å klare seg og er i større grad åpen for å drives som kommersielle virksomheter som kan gå med profitt. Mens den sosialistiske tankegangen handler om å gi like muligheter til alle, for eksempel gjennom omdistribuering av ressurser, tar den borgerlige tankegangen mer grunnlag i det kapitalistiske system med en oppfatning om at fri konkurranse og individets mulighet og ansvar for seg selv vil føre til det beste resultatet.

Undersøkelsen viser også at respondentene generelt er ganske positive til mikrofinans og at denne positiviteten øker med kunnskapsnivå og er avhengig av partipreferanse. I tillegg varierer villigheten til å støtte et mikrofinansprosjekt med egenvurdert kunnskapsnivå. Det er likevel vanskelig å se ut i fra disse resultatene hvorfor og hvilke parametere som er de avgjørende for at de tror på denne type bistand. Det gjenspeiles også i litteratur på området og i de systematiske oversiktene med varierende resultater, at det ikke eksisterer entydig dokumentasjon på når og hvorfor hvorfor mikrofinans virker. Teorien og studiene som har sett på mikrofinans viser ofte at resultatene av denne typen utviklingssamarbeid avhenger av hvilke land, hvilke klienter, særtrekk med gruppene eller stedene der det er innført. Studiene er ofte utført på grupper som i større eller mindre grad skiller seg fra andre slik at resultater fra disse nødvendigvis ikke er generaliserbare til andre områder. Det er i tillegg stor variasjon i hvordan mikrofinansinstitusjonene driver sin virksomhet, noe som også kan påvirke resultatene. Samtidig er det også i disse studiene og i de systematiske oversiktene en generell positivitet til området mikrofinans. I det offentlige ordskiftet har mikrofinans flere ganger blitt omtalt som en vei ut av fattigdom og det nådde sin topp da Muhammad Yunus fikk Nobels fredspris. Det meste av resultatene av mikrofinans som har nådd ut til «vanlige folk» har ofte vært relatert til suksesshistorier og gode resultater som har vært profilert i media. Resultatene av denne analysen må derfor sees i lys av hva respondentene i denne undersøkelsen legger i evalueringen av sitt eget kunnskapsnivå når de oppgir at de har god kunnskap om mikrofinans eller kan en del om det. Ved å følge med i nyhetsbildet kan man få et skjevt bilde av resultatene av mikrofinans. Det er usikkert om de som oppgir at de har god kunnskap om mikrofinans baserer seg på media eller forskning. En svakhet ved studien er som tidligere nevnt at kunnskap om resultater fra de systematiske oversiktene ikke ble inkludert som et av spørsmålene. Det er generelt også vanskelig å vite med sikkerhet om spørsmålene i undersøkelsen måler det de er ment å måle og at alle respondenter legger det samme i svar på spørsmål som klart kan tolkes individuelt. Dette kan avhenge av alt fra selvtillit om egen kunnskap til alder.

Studiens interne og eksterne validitet

Problemer med intern og ekstern validitet i undersøkelsen kan påvirke resultatene fra analysen. Den interne validiteten dreier seg om at analysen belyser det den er ment å undersøke, altså problemer som nevnt ovenfor med at respondentene svarer noe annet enn det undersøkelsen er ment å belyse. Dette kan skje fordi den individuelle vurderingen av spørsmålene er forskjellig hos ulike respondenter og hos de som har laget undersøkelsen.

Dette kan trolig ha større effekter når man undersøker holdninger sammenlignet med konkrete fakta. Dersom respondentene systematisk svarer forskjellig fra det spørsmålet/spørsmålene forsøker å belyse vil dette påvirke resultatene av analysen.

Ekstern validitet er viktig for at resultatene skal kunne være generaliserbare til andre grupper/utvalg i befolkningen. En stor svakhet med analysen er at nettopp dette utvalget ikke kan ansees som representative for normalbefolkningen. Fra den demografiske bakgrunnen kan vi raskt se at respondentgruppen ikke er representativ, da denne er relativt ung, høyt utdannet eller på vei til å bli det. Det er en overvekt av svært lave eller svært høye inntektsgrupper og nesten alle respondentene bor i by. Når det gjelder politiske preferanser er det stor forskjell fra befolkningen generelt og sammensetningen av Stortinget fra siste stortingsvalg. Dette er en klar utfordring for resultatenes eksterne validitet, når man benytter partipreferanse som forklaringsvariabel. Jeg har imidlertid forsøkt å validere resultatene ved å bruke noen av de samme spørsmålene som SSB (2013) benyttet i sin holdningsundersøkelse. Sammenligningen av svarene ga forventede resultater ut ifra hva SSB fant i sin undersøkelse når det gjaldt sammenligninger mellom ulike grupper. SSB fant blant annet at folk med høyere utdanning generelt var mer positive til bistand enn andre og det er derfor naturlig at man i denne undersøkelsen også finner at respondentene har en mer positiv holdning til bistand enn i SSB sin undersøkelse. Det er derfor helt nødvendig å se på hvordan denne respondentgruppen skiller seg fra befolkningen generelt i tolkningen av resultatene.

5 Konklusjon

Studien har hatt som formål å se på tendenser i holdninger til og kunnskap om bistand generelt og mikrofinans spesielt blant nordmenn. En del av min problemstilling har vært å se på hvorfor vi ser såpass mye investering i og positivitet til bistandsformer som mikrofinans der bevisene for effekt er varierte og uklare. Jeg har med utgangspunkt i dette gjennomført en regresjonsanalyse der jeg har forsøkt å se på hva som kan være korrelert med nordmenns holdninger til bistand og mikrofinans. Resultatene fra spørreundersøkelsen og regresjonsanalysen viser at

- Nordmenn generelt er positive til bistand og også mikrofinans som bistandsform.
- Kvinner gir mer enn menn og er også mer positive til bistand. Forskjellen mellom giverpreferansene til menn og kvinner stemmer også med klassisk giverteori.
- Sannsynligheten for å gi positiv bistandsstøtte øker med alder, selv når det er kontrollert for inntekt.
- Vi ser en korrelasjon mellom partipreferanse og positivitet til bistand der det å stemme rød-grønt korrelerer positivt med positivitet til bistand generelt. På den annen side så vi også fra regresjonsanalysen at det å stemme borgerlig er positivt korrelert med positivitet til mikrofinans.
- Positiviteten til mikrofinans øker med kunnskapsnivået om denne typen utviklingssamarbeid.
- Å stemme rød-grønt ser ut til å være positivt korrelert med kunnskapsnivå om bistand.

Basert på resultatene i denne analysen er det likevel vanskelig å trekke konklusjoner om hvorfor vi ser et så høyt investeringsnivå i og positivitet til en bistandsform der bevisene på effekt er uklare. For å svare på dette vil det være behov for videre forskning. I arbeidet med studien er flere interessante emner blitt direkte eller indirekte berørt og noen forslag presenteres derfor fortløpende.

- Effekt av kunnskap om mikrofinans på positivitet til denne typen utviklingssamarbeid, der man har et bedre sammensatt mål på kunnskap om denne typen bistandsarbeid.
- Mange av fritekstsvarene som ble gitt på noen av spørsmålene i undersøkelsen var interessante og det kan være spennende å se nærmere på oppfatning av mikrofinans generelt, samt kunnskapen om denne bistandsformen hvor man også undersøker hvor disse oppfatningene kommer fra. Det er meg ikke kjent at det er blitt gjort noen

grundig studie av hva som ligger til grunn for ulike oppfatninger av resultat på utviklingssamarbeid.

Litteraturliste

Aleem, I. (1990). «Imperfect information, Screening and Costs of Informal Lending: A Study of Rural Credit Markets in Pakistan». *World Bank Economic Review*, 4(3), 329-349.

Andreoni, J. (1990). «Impure altruism and donations to public goods: A theory of warm glow giving». *The Economic Journal*, 100, 464-477

Andreoni J, Vesterlund L. (2001). «Which is the fair sex? Gender differences in altruism», *The Quarterly Journal of Economics*, February 2001

Banarjee A, Duflo E. (2010). «Giving credit where it is due», *Journal of Economic perspectives - volume 24, number 3*, 61-80

Bistandsaktuelt (2011) «Norsk mikrofinans vokser», 27.januar 2011,
<http://www.bistandsaktuelt.no/nyheter-og-reportasjer/arkiv-nyheter-og-reportasjer/norsk-mikrofinans-vokser> [06.01.2014]

Biørn, E. (2009), «Økonometriske emner», Oslo, Unipub forlag

CIA (2010), <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ke.html>, [03.01.2014]

Dasgupta, A. (1989) «Report on Informal Credit Markets in India: Summary» New Dehli, *National Institute of Public Finance and Policy*

Duvendack, M. Palmer-Jones, R. Copestake, JG. Hooper, L. Loke, Y. Rao, N. (2011). «What is the evidence of the impact of microfinance on the well-being of poor people?» London: EPPI-Centre, *Social Research Unit, Institute of Education, University of London*

Finansdepartementet (2013), <http://www.ungokonomi.no/index.php/bruttonasjonalprodukt>, [19.12.2013]

Fischer, G. Ghatak, M. (2010). «Repayment Frequency in Microfinance Contracts with Present-Biased Borrowers» STICERD – *Economic Organisation and Public Policy Discussion Paper Series 021*, Suntory and Toyota International Centres for Economics and Related Disciplines, LSE

FN (2013). «Hvem er de fattige og hvor bor de?» 28.november 2013, <http://www.fn.no/Tema/Fattigdom/Fattigdom-og-ulikhet/Hvem-er-de-fattige-og-hvor-bor-de>, [19.12.2013]

Goldberg, N. (2005). «Measuring the Impact of Microfinance: Taking Stock of What We Know» *Grameen Foundation USA Publication Series* www.gfusa.org

Grønmo, S. (2007). «Samfunnsvitenskapelige metoder» Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS

Hjertholm, P., White, H. (2000). «Foreign aid in historical perspective: background and trends». London and New York. In: Tarp, F. (Ed.), *Foreign Aid and Development*. Routledge, pp. 80-102.

Husby, Thale B. (2013). «Fattigdom». I Store norske leksikon, 22.juli 2013, <http://snl.no/fattigdom> [06.01.2014]

Lensink, R. Eijkel, R. and Hermes, N. (2007). «Group Lending and the role of the Group leader: Theory and Evidence from Eritrea», *Center of International Banking, Insurance and Finance (CIBIF)*, University of Groningen, The Netherlands

Norad (2012), <http://www.norad.no/no/om-bistand/slik-er-norsk-bistand-organisert>, [04.01.2014]

Norad (2012), <http://www.norad.no/no/tema/%C3%B8konomisk-utvikling-og-offentlig-forvaltning/mikrofinans>, [22.12.2013]

Norad (2013), «*Tilskuddsportal*», <http://udtilskudd.regjeringen.no/#/nb/sector?year=2013>, [15.11.2013]

Odell, K. (2010). «Measuring the Impact of Microfinance: Taking Another Look» *Grameen Foundation USA Publication Series* www.grameenfoundations.org

Orso, C. (2011). «Microcredit and poverty. An overview of the principal statistical methods used to measure the program net impacts» *Department of Public Policy and Public Choice – POLIS Working Papers n. 180*, February 2011

Pitt, M. Khandker, S. (1998). «The impact of group-based credit programs on poor households in Bangladesh: Does the gender of participants matter?» *Journal of Political Economy*, 106(5), 958-996.

SSB (2013). «Statistical yearbook of Norway 2013», 132nd edition; http://www.ssb.no/en/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/146776?_ts=14222603258, [25.11.2013]

SSB (2013). «Holdning til Bistand 2013» www.ssb.no

Stock, J. Watson, M. (2012). «Introduction to econometrics» 3rd edition, *Pearson Education Limited*

Verdensbanken, (2010), <http://data.worldbank.org/topic/poverty>, [09.01.2014]

Vedlegg 1: Estimeringsresultater fra Stata

Kilde til tabell 14: Estimerte effekter av de uavhengige variabler på positivitet til bistand

Kolonne 1: regress bistandspositivitet_indeks borgerlig

Source	SS	df	MS			
Model	2.96836142	1	2.96836142	Number of obs =	133	
Residual	78.4283249	131	.598689503	F(1, 131) =	4.96	
Total	81.3966863	132	.616641563	Prob > F =	0.0277	
				R-squared =	0.0365	
				Adj R-squared =	0.0291	
				Root MSE =	.77375	

bistandspo~s	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
borgerlig	-.3051415	.1370389	-2.23	0.028	-.576237	-.034046
_cons	1.8825	.0865079	21.76	0.000	1.711367	2.053633

Kolonne 2: regress bistandspositivitet_indeks borgerlig kvinne

Source	SS	df	MS			
Model	7.65753853	2	3.82876926	Number of obs =	133	
Residual	73.7391478	130	.567224214	F(2, 130) =	6.75	
Total	81.3966863	132	.616641563	Prob > F =	0.0016	
				R-squared =	0.0941	
				Adj R-squared =	0.0801	
				Root MSE =	.75314	

bistandspo~s	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
borgerlig	-.3180834	.133465	-2.38	0.019	-.5821279	-.0540388
kvinne	.3758462	.1307191	2.88	0.005	.117234	.6344584
_cons	1.703973	.1046215	16.29	0.000	1.496992	1.910954

Kolonne 3: regress bistandspositivitet_indeks borgerlig kvinne kunnskapsindeks

Source	SS	df	MS			
Model	7.84684073	3	2.61561358	Number of obs =	133	
Residual	73.5498456	129	.570153842	F(3, 129) =	4.59	
Total	81.3966863	132	.616641563	Prob > F =	0.0044	
				R-squared =	0.0964	
				Adj R-squared =	0.0754	
				Root MSE =	.75509	

bistandspositi~s	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
borgerlig	-.3311013	.135703	-2.44	0.016	-.5995931	-.0626095
kvinne	.3692582	.131554	2.81	0.006	.1089753	.6295411
kunnskapsindeks	-.0495367	.0859697	-0.58	0.565	-.2196298	.1205564
_cons	1.793185	.1870103	9.59	0.000	1.42318	2.163189

Kolonne 4: regress bistanstpositivitet_indeks borgerlig kvinne kunnskapsindeks log_inntekt studentdummy alder

Source	SS	df	MS	
Model	8.95891492	6	1.49315249	Number of obs = 122
Residual	65.6394409	115	.570777747	F(6, 115) = 2.62
Total	74.5983558	121	.616515337	Prob > F = 0.0205
				R-squared = 0.1201
				Adj R-squared = 0.0742
				Root MSE = .7555

bistanstpositivitet_indeks	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
borgerlig	-.3317038	.145826	-2.27	0.025	-.6205571	-.0428505
kvinne	.4173887	.1395497	2.99	0.003	.1409676	.6938099
kunnskapsindeks	-.0386072	.0897642	-0.43	0.668	-.2164128	.1391983
log_inntekt	.1447286	.1103708	1.31	0.192	-.0738948	.3633519
studentdummy	.3068059	.2223521	1.38	0.170	-.1336309	.7472427
alder_s	.0027575	.0085476	0.32	0.748	-.0141737	.0196886
_cons	-.2676888	1.322784	-0.20	0.840	-2.887869	2.352492

Tabell V1

Estimerte effekter av uavhengige variabler på hvor mye man gir til bistand i året

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Borgerlig	914.9 (1.89)	873.9 (1.82)	736.9 (1.52)	346.8 (0.72)	373.9 (0.73)
Kvinne		971.5** (2.07)	925.3** (1.98)	1013.2** (2.25)	964.9* (1.98)
Kunnskapsindeks			-450.8 (-1.45)	-495.3 (-1.65)	-379.8 (-1.20)
Log av inntekt				691.4** (3.36)	225.9 (0.58)
Studentdummy					-174.0 (-0.22)
Alder					57.8 (1.94)
Justert-R2	0.020	0.045	0.053	0.126	0.139
N	128	128	128	128	118

Notat: *signifikant på 10 %, **signifikant på 5 %, ***signifikant på 1 %. Standardfeilene er oppført i parentes under koeffisientene. Avhengig variabel er her årlig bistandsstøtte. OLS-regresjon.

Kilde til tabell V1: *Estimerte effekter av uavhengige variabler på hvor mye man gir til bistand i året*

Kolonne 1: regress aarlig_bistand borgerlig

Source	SS	df	MS	Number of obs = 128		
Model	25681298	1	25681298	F(1, 126) =	3.56	
Residual	908773645	126	7212489.25	Prob > F =	0.0615	
Total	934454943	127	7357912.94	R-squared =	0.0275	
				Adj R-squared =	0.0198	
				Root MSE =	2685.6	

aarlig_bis~d	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
borgerlig	914.9198	484.8609	1.89	0.061	-44.60559	1874.445
_cons	1502.727	306.0534	4.91	0.000	897.0566	2108.398

Kolonne 2: regress aarlig_bistand borgerlig kvinne

Source	SS	df	MS			
Model	55799359.4	2	27899679.7	Number of obs =	128	
Residual	878655584	125	7029244.67	F(2, 125) =	3.97	
Total	934454943	127	7357912.94	Prob > F =	0.0213	
				R-squared =	0.0597	
				Adj R-squared =	0.0447	
				Root MSE =	2651.3	

aarlig_bis~d	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
borgerlig	873.8549	479.0728	1.82	0.071	-74.28971	1822
kvinne	971.4565	469.3147	2.07	0.041	42.62441	1900.289
_cons	1048.54	373.4086	2.81	0.006	309.5179	1787.562

Kolonne 3: regress aarlig_bistand borgerlig kvinne kunnskapsindeks

Source	SS	df	MS			
Model	70390620.3	3	23463540.1	Number of obs =	128	
Residual	864064323	124	6968260.67	F(3, 124) =	3.37	
Total	934454943	127	7357912.94	Prob > F =	0.0208	
				R-squared =	0.0753	
				Adj R-squared =	0.0530	
				Root MSE =	2639.7	

aarlig_bistand	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
borgerlig	736.8672	486.2935	1.52	0.132	-225.644	1699.378
kvinne	925.2936	468.3622	1.98	0.050	-1.726369	1852.314
kunnskapsindeks	-450.794	311.5257	-1.45	0.150	-1067.391	165.8026
_cons	1874.292	681.0722	2.75	0.007	526.2595	3222.325

Kolonne 4: regress aarlig_bistand borgerlig kvinne kunnskapsindeks log_inntekt

Source	SS	df	MS			
Model	143224087	4	35806021.8	Number of obs =	128	
Residual	791230856	123	6432771.19	F(4, 123) =	5.57	
Total	934454943	127	7357912.94	Prob > F =	0.0004	
				R-squared =	0.1533	
				Adj R-squared =	0.1257	
				Root MSE =	2536.3	

aarlig_bistand	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
borgerlig	346.7696	481.4031	0.72	0.473	-606.1384	1299.678
kvinne	1013.175	450.7637	2.25	0.026	120.9163	1905.434
kunnskapsindeks	-495.2615	299.6081	-1.65	0.101	-1088.317	97.79441
log_inntekt	691.3544	205.4633	3.36	0.001	284.6524	1098.056
_cons	-6577.16	2595.528	-2.53	0.013	-11714.85	-1439.471

Kolonne 5: regress aarlig_bistand borgerlig kvinne kunnskapsindeks log_inntekt studentdummy alder

Source	SS	df	MS	Number of obs =	118
Model	167024695	6	27837449.1	F(6, 111) =	4.14
Residual	746099201	111	6721614.42	Prob > F =	0.0009
				R-squared =	0.1829
				Adj R-squared =	0.1387
Total	913123896	117	7804477.74	Root MSE =	2592.6

aarlig_bistand	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
borgerlig	373.9127	515.2104	0.73	0.470	-647.0111	1394.836
kvinne	964.9127	488.0521	1.98	0.051	-2.19517	1932.021
kunnskapsindeks	-379.7617	315.3081	-1.20	0.231	-1004.566	245.0424
log_inntekt	225.8603	391.3022	0.58	0.565	-549.5312	1001.252
studentdummy	-173.983	794.1694	-0.22	0.827	-1747.683	1399.717
alder_s	57.7867	29.7152	1.94	0.054	-1.095957	116.6693
_cons	-2798.1	4657.132	-0.60	0.549	-12026.52	6430.319

Tabell V2

Estimerte effekter av de uavhengige variabler på om man gir noe til bistand eller ikke

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Borgerlig	-0.378 (-0.79)	-0.425 (-0.87)	-0.496 (-0.99)	-0.894 (-1.62)	-0.598 (-1.04)
Kvinne		1.044** (2.00)	1.018* (1.95)	0.959* (1.75)	0.941 (1.58)
Kunnskapsindeks			-0.249 (-0.75)	-0.261 (-0.77)	-0.078 (-0.22)
Studentdummy				-1.902*** (-3.40)	-1.295 (-1.60)
Alder					0.109* (1.86)
Log av inntekt					-0.410 (-1.03)
Pseudo R2	0.0053	0.0431	0.0479		
N	133	133	133	133	122

Notat: *signifikant på 10 %, **signifikant på 5 %, ***signifikant på 1 % Standardfeilene er oppført i parentes under koeffisientene. Avhengig variabel er her om man gir årlig bistandsstøtte. Logit-regresjon.

Kilde til tabell V2: *Estimerte effekter av uavhengige variabler på om man gir til bistand eller ikke.*

Kolonne 1: logit gir_bistand borgerlig

```

Logistic regression                Number of obs   =      133
                                   LR chi2(1)       =         0.62
                                   Prob > chi2        =         0.4313
Log likelihood = -57.699949        Pseudo R2      =         0.0053
    
```

gir_bistand	Coef.	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]
borgerlig	-.3775962	.4781816	-0.79	0.430	-1.314815 .5596225
_cons	1.836211	.3246565	5.66	0.000	1.199896 2.472526

Kolonne 2: logit gir_bistand borgerlig kvinne

```

Logistic regression                Number of obs   =      133
                                   LR chi2(2)       =         5.00
                                   Prob > chi2        =         0.0822
Log likelihood = -55.511179        Pseudo R2      =         0.0431
    
```

gir_bistand	Coef.	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]
borgerlig	-.425499	.4872212	-0.87	0.382	-1.380435 .529437
kvinne	1.043794	.521003	2.00	0.045	.0226464 2.064941
_cons	1.436851	.3630413	3.96	0.000	.7253035 2.148399

Kolonne 3: logit gir_bistand borgerlig kvinne kunnskapsindeks

Logistic regression Number of obs = 133
LR chi2(3) = 5.56
Prob > chi2 = 0.1351
Log likelihood = -55.229708 Pseudo R2 = 0.0479

gir_bistand	Coef.	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]	
borgerlig	-.4957098	.4986097	-0.99	0.320	-1.472967	.4815473
kvinne	1.018442	.5225327	1.95	0.051	-.0057035	2.042587
kunnskapsindeks	-.2485446	.3335687	-0.75	0.456	-.9023272	.4052381
_cons	1.895123	.7267798	2.61	0.009	.4706604	3.319585

Kolonne 4: logit gir_bistand borgerlig kvinne kunnskapsindeks studentdummy

Logistic regression Number of obs = 133
LR chi2(4) = 18.80
Prob > chi2 = 0.0009
Log likelihood = -48.609525 Pseudo R2 = 0.1620

gir_bistand	Coef.	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]	
borgerlig	-.8936162	.5527406	-1.62	0.106	-1.976968	.1897354
kvinne	.9587661	.5477339	1.75	0.080	-.1147727	2.032305
kunnskapsindeks	-.2607848	.3365545	-0.77	0.438	-.9204196	.3988499
studentdummy	-1.901892	.5601522	-3.40	0.001	-2.99977	-.8040142
_cons	3.073584	.8556469	3.59	0.000	1.396547	4.750621

Kolonne 5: logit gir_bistand borgerlig kvinne kunnskapsindeks studentdummy alder log_inntekt

Logistic regression Number of obs = 122
LR chi2(6) = 20.01
Prob > chi2 = 0.0028
Log likelihood = -42.762563 Pseudo R2 = 0.1896

gir_bistand	Coef.	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]	
borgerlig	-.5979583	.5757063	-1.04	0.299	-1.726322	.5304052
kvinne	.941123	.5954447	1.58	0.114	-.2259272	2.108173
kunnskapsindeks	-.0781788	.3496341	-0.22	0.823	-.763449	.6070914
studentdummy	-1.294778	.8111451	-1.60	0.110	-2.884593	.2950372
alder_s	.1091585	.0586681	1.86	0.063	-.0058289	.2241459
log_inntekt	-.4103518	.3971688	-1.03	0.302	-1.188788	.3680847
_cons	4.11869	4.761665	0.86	0.387	-5.214002	13.45138

Kilde til tabell 15: Estimerte effekter av de uavhengige variablene på positivitet til mikrofinans (indeks)

Kolonne 1: regress mikropositivitet_indeks borgerlig

Source	SS	df	MS	Number of obs =	133
Model	11.6915224	1	11.6915224	F(1, 131) =	4.55
Residual	336.702982	131	2.57025177	Prob > F =	0.0348
Total	348.394504	132	2.6393523	R-squared =	0.0336
				Adj R-squared =	0.0262
				Root MSE =	1.6032

mikropositivitet_indeks	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]
borgerlig	.6055896	.2839427	2.13	0.035	.0438832 1.167296
_cons	3.57875	.1792433	19.97	0.000	3.224164 3.933336

Kolonne 2: regress mikropositivitet_indeks borgerlig kvinne

Source	SS	df	MS	Number of obs =	133
Model	17.189628	2	8.59481402	F(2, 130) =	3.37
Residual	331.204876	130	2.54772982	Prob > F =	0.0373
Total	348.394504	132	2.6393523	R-squared =	0.0493
				Adj R-squared =	0.0347
				Root MSE =	1.5962

mikropositivitet_indeks	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]
borgerlig	.6196034	.2828569	2.19	0.030	.060005 1.179202
kvinne	-.4069756	.2770375	-1.47	0.144	-.9550611 .1411099
_cons	3.772063	.221728	17.01	0.000	3.333401 4.210726

Kolonne 3: regress mikropositivitet_indeks borgerlig kvinne mikrokunnskap_indeks

Source	SS	df	MS	Number of obs =	133
Model	53.6883634	3	17.8961211	F(3, 129) =	7.83
Residual	294.706141	129	2.28454373	Prob > F =	0.0001
Total	348.394504	132	2.6393523	R-squared =	0.1541
				Adj R-squared =	0.1344
				Root MSE =	1.5115

mikropositivitet_indeks	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]
borgerlig	.5664148	.2681792	2.11	0.037	.0358157 1.097014
kvinne	-.2674879	.2646492	-1.01	0.314	-.7911028 .256127
mikrokunnskap_indeks	.9106642	.2278343	4.00	0.000	.4598885 1.36144
_cons	2.83339	.3150162	8.99	0.000	2.210123 3.456658

Kolonne 4: regress mikropositivitet_indeks borgerlig kvinne mikrokunnskap_indeks studentdummy alder log_inntekt

Source	SS	df	MS	
Model	57.1189418	6	9.51982363	Number of obs = 122
Residual	254.597115	115	2.21388796	F(6, 115) = 4.30
				Prob > F = 0.0006
				R-squared = 0.1832
				Adj R-squared = 0.1406
Total	311.716057	121	2.57616576	Root MSE = 1.4879

mikropositivitet_i~s	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
borgerlig	.5910692	.2809291	2.10	0.038	.0346026	1.147536
kvinne	-.2155489	.2764782	-0.78	0.437	-.763199	.3321012
mikrokunnskap_indeks	.9468028	.237888	3.98	0.000	.4755924	1.418013
studentdummy	-.3855648	.4395634	-0.88	0.382	-1.256255	.4851257
alder_s	.023703	.0167562	1.41	0.160	-.0094878	.0568937
log_inntekt	-.3101579	.2164987	-1.43	0.155	-.7390002	.1186843
_cons	5.962977	2.618955	2.28	0.025	.7753318	11.15062

Tabell V3

Estimerte effekter av de uavhengige variablene på om respondentene ønsker å støtte et mikrofinansprosjekt eller ikke.

	(1)	(2)	(3)	(4)
Borgerlig	0.0499 (0.13)	0.0597 (0.15)	-0.0049 (-0.01)	-0.0802 (-0.18)
Kvinne		-0.279 (-0.74)	-0.153 (-0.39)	-0.130 (-0.31)
Kunnskap om mikrofinans (indeks)			0.931** (2.58)	0.916** (2.38)
Log av inntekt				-0.427 (-1.22)
Studentdummy				-0.057 (-0.08)
Alder				0.047 (1.77)
Pseudo-R2	0.0001	0.0035	0.0478	0.0682
N	133	133	133	122

Notat: *signifikant på 10 %, **signifikant på 5 %, ***signifikant på 1 % Standardfeilene er oppført i parentes under koeffisientene. Avhengig variabel er her om man ønsker å støtte et mikrofinansprosjekt. Logit-regresjon.

Kilde til tabell V3: *Estimerte effekter av de uavhengige variablene på om respondentene ønsker å støtte et mikrofinansprosjekt eller ikke.*

Kolonne 1: logit støttermikro borgerlig

Logistic regression	Number of obs	=	133
	LR chi2(1)	=	0.02
	Prob > chi2	=	0.8967
Log likelihood = -82.146999	Pseudo R2	=	0.0001

støttermikro	Coef.	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]
borgerlig	.0498718	.3843291	0.13	0.897	-.7033993 .803143
_cons	.7884574	.2412091	3.27	0.001	.3156963 1.261218

Tabell V4

Estimerte effekter av uavhengige variablene på kunnskapsnivå

	(1)	(2)	(3)	(4)
Borgerlig	-2.674* (-1.96)	-0.312** (-2.18)	-0.325** (-2.22)	-0.341** (-2.32)
Alder		-0.003 (-0.47)	-0.005 (-0.66)	-0.010 (-1.11)
Studentdummy			-0.091 (-0.49)	0.047 (0.21)
Log av inntekt				0.120 (1.08)
Justert- R2	0.0211	0.0263	0.0200	0.0214
N	133	122	122	122

Notat: *signifikant på 10 %, **signifikant på 5 %, ***signifikant på 1 %. Standardfeilene er oppført i parentes under koeffisientene. Avhengig variabel er her kunnskapsnivå. OLS-regresjon.

Kilde til tabell V4: Estimerte effekter av uavhengige variabler på kunnskapsnivå

Kolonne 1: regress kunnskapsindeks borgerlig

Source	SS	df	MS	Number of obs =	133
Model	2.27902004	1	2.27902004	F(1, 131) =	3.84
Residual	77.7309895	131	.593366332	Prob > F =	0.0521
Total	80.0100095	132	.606136436	R-squared =	0.0285
				Adj R-squared =	0.0211
				Root MSE =	.7703

kunnskapsi~s	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]
borgerlig	-.2673726	.1364283	-1.96	0.052	-.5372603 .002515
_cons	1.73775	.0861225	20.18	0.000	1.567379 1.908121

Kolonne 2: regress kunnskapsindeks borgerlig alder

Source	SS	df	MS	Number of obs =	122
Model	3.18127626	2	1.59063813	F(2, 119) =	2.64
Residual	71.8339594	119	.603646718	Prob > F =	0.0759
Total	75.0152356	121	.619960625	R-squared =	0.0424
				Adj R-squared =	0.0263
				Root MSE =	.77695

kunnskapsi~s	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]
borgerlig	-.3116643	.1432724	-2.18	0.032	-.595358 -.0279706
alder_s	-.0028649	.006128	-0.47	0.641	-.0149989 .0092691
_cons	1.861337	.2221284	8.38	0.000	1.4215 2.301173

Kolonne 3: regress kunnskapsindeks borgerlig alder studentdummy

Source	SS	df	MS	Number of obs =	122
Model	3.32489829	3	1.10829943	F(3, 118) =	1.82
Residual	71.6903374	118	.607545232	Prob > F =	0.1465
				R-squared =	0.0443
				Adj R-squared =	0.0200
Total	75.0152356	121	.619960625	Root MSE =	.77945

kunnskapsi~s	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]
borgerlig	-.3248797	.1462817	-2.22	0.028	-.6145572 -.0352021
alder_s	-.0050444	.0076085	-0.66	0.509	-.0201114 .0100225
studentdummy	-.0911077	.1873845	-0.49	0.628	-.4621801 .2799647
_cons	1.973454	.3206771	6.15	0.000	1.338426 2.608482

Kolonne 4: regress kunnskapsindeks borgerlig alder studentdummy log_inntekt

Source	SS	df	MS	Number of obs =	122
Model	4.02858594	4	1.00714648	F(4, 117) =	1.66
Residual	70.9866497	117	.606723502	Prob > F =	0.1640
				R-squared =	0.0537
				Adj R-squared =	0.0214
Total	75.0152356	121	.619960625	Root MSE =	.77892

kunnskapsi~s	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]
borgerlig	-.3408463	.1469326	-2.32	0.022	-.6318387 -.049854
alder_s	-.0096691	.0087322	-1.11	0.270	-.0269628 .0076246
studentdummy	.047143	.2270353	0.21	0.836	-.4024885 .4967745
log_inntekt	.1203861	.1117846	1.08	0.284	-.1009974 .3417696
_cons	.5804489	1.332581	0.44	0.664	-2.058658 3.219556

Kilde til tabell V5. Estimerte effekter av de uavhengige variablene på kunnskap om mikrofinans

regress mikrokunnskap_indeks borgerlig kvinne alder studentdummy log_inntekt

Source	SS	df	MS	
Model	1.12527968	5	.225055936	Number of obs = 122
Residual	39.1210549	116	.337250473	F(5, 116) = 0.67
				Prob > F = 0.6490
				R-squared = 0.0280
				Adj R-squared = -0.0139
Total	40.2463345	121	.332614335	Root MSE = .58073

mikrokunns~s	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]
borgerlig	-.0096181	.109643	-0.09	0.930	-.2267799 .2075436
kvinne	-.1371566	.1071554	-1.28	0.203	-.3493913 .0750781
alder_s	.0010665	.0065392	0.16	0.871	-.0118852 .0140182
studentdummy	-.1617747	.1709028	-0.95	0.346	-.5002692 .1767197
log_inntekt	-.0120386	.084492	-0.14	0.887	-.1793857 .1553085
_cons	1.249345	1.015575	1.23	0.221	-.7621279 3.260819

Vedlegg 2: Korrelasjonsmatriser

Korrelasjonsmatriser: Kunnskapsindikatorer

	kunnsk~1	kunnsk~2	kunnsk~3	kunnsk~4	kunnsk~5
kunnskapsn~1	1.0000				
kunnskapsn~2	-0.0180	1.0000			
kunnskapsn~3	0.2203	0.0943	1.0000		
kunnskapsn~4	0.0645	-0.0012	0.1537	1.0000	
kunnskapsn~5	0.0576	0.1598	0.2250	-0.0678	1.0000

Positivitet til mikrofinans indikatorene

	mikrop~1	mikr~t_2	mikrop~3	mikrop~4	mikrop~5	mikrop~6
mikroposit~1	1.0000					
mikropos~t_2	0.8088	1.0000				
mikroposit~3	0.2694	0.3669	1.0000			
mikroposit~4	0.5678	0.6729	0.3104	1.0000		
mikroposit~5	0.3848	0.4746	0.2080	0.5422	1.0000	
mikroposit~6	0.5620	0.6247	0.3082	0.6000	0.4210	1.0000

Bistandspositivitet indikatorer

	bistan~1	bista~_2	bistan~3
bistandspo~1	1.0000		
bistandsp~_2	0.1767	1.0000	
bistandspo~3	0.0436	0.5718	1.0000

Vedlegg 3: Svaroversikt

Tabell V6: Oversikt over hvor mye respondentene gir årlig til bistand og andre gode formål

	N =	Gjennomsnittlig	Min	Max
<i>Gir årlig til bistand</i>	135	1826,7 kr	0 kr	16 000 kr
<i>Gir årlig til andre gode formål</i>	121	526,6 kr	0 kr	10 000 kr

Tabell V7: Hvilke av disse tingene synes du det er viktigst at Norge jobber for i mindre utviklede land:

Hvilke av disse tingene synes du det er viktigst at Norge jobber for i mindre utviklede land	Svar
<i>Fattigdomsbekjempelse</i>	21,4 %
<i>Generell økonomisk vekst og utvikling</i>	44,8 %
<i>Bedre helse</i>	46,1 %
<i>Bedre utdanning</i>	65,6 %
<i>Arbeide for fred, demokrati og menneskerettigheter</i>	46,1 %
<i>Forebygge nød og naturkatastrofer</i>	13,6 %
<i>Fremme like rettigheter mellom kjønn</i>	20,8 %

Tabell V8: Respondentenes svar på spørsmål om virkningen av mikrofinans

Tror du at et utviklings samarbeid som mikrofinans fungerer bedre til å skape økonomisk vekst og bedre levekårene for fattige mennesker enn annen type bistand?	Svar N=128
<i>Ja, det fungerer bedre</i>	48,4 %
<i>Begge deler fungerer like bra</i>	33,6 %
<i>Annen bistand fungerer bedre</i>	18,0 %

Tabell V9: Tror du mikrofinans er et bedre verktøy for fattigdomsbekjempelse dersom det kombineres med andre tiltak som for eksempel utdanning og/eller opplæring av kvinner eller andre prosjekter?

Tror du mikrofinans er et bedre verktøy for fattigdomsbekjempelse dersom det kombineres med andre tiltak som for eksempel utdanning og/eller opplæring av kvinner eller andre prosjekter?	Svar N = 132
<i>Ja</i>	92,4 %
<i>Nei</i>	2,3 %
<i>Vet ikke</i>	5,3 %

Tabell V10: Tror du at mikrofinans gir best resultater om det retter seg mot menn eller om det rettes mot kvinner?

Tror du mikrofinans fungerer best når det rettes mot kvinner eller mot menn?	Andel
Best når det rettes mot menn	2,3 %
Begge deler fungerer like bra	40,6 %
Best når det rettes mot kvinner	57,2 %

Tabell V11: Bistand gis gjennom flere kanaler. Hva tror du gir den mest effektive bistanden?

Hva tror du er den mest effektive bistandskanalen?	Svar
<i>Statlige kanaler</i>	10,1 %
<i>Multilaterale organisasjoner som FN</i>	24,6 %
<i>Verdensbanken og andre internasjonale banker</i>	3,6 %
<i>Frivillige organisasjoner</i>	17,4 %
<i>Stimulere til investeringer innen privat næringsutvikling</i>	42,0 %
<i>Ingen av delene, bistand er ikke effektivt</i>	2,2 %

Tabell12: Kjenner du til om Norge driver med konkrete utviklingsprosjekter innenfor noen av disse områdene:

Konkrete norske utviklingsprosjekter	Andel som kjenner til
<i>Styresett og demokrati</i>	48,1 %
<i>Energi og olje</i>	46,8 %
<i>Helse</i>	59,7 %
<i>Miljø, skog klima</i>	60,4 %
<i>Likestilling</i>	42,9 %
<i>Utdanning</i>	55,8 %
<i>Handel og næringsutvikling</i>	39,0 %

Tabell V13: Hva er viktigst når du skal velge hvilke organisasjoner å støtte:

Hva er viktigst når du skal velge hvilke organisasjoner å støtte?	Svar
<i>At jeg vet at pengene virkelig kommer frem</i>	47,4 %
<i>At det er profesjonelle aktører som driver med det</i>	30,5 %
<i>At det gir målbare resultater</i>	26,0 %
<i>At det er ideelle organisasjoner som står bak</i>	5,2 %
<i>At hjelpen er bærekraftig</i>	37,7 %
<i>At det hjelper mennesker i akutt nød</i>	17,5 %

Tabell V14: Tror du fattigdom i utviklingsland skyldes interne eller eksterne forhold:²⁴

Tror du fattigdom i utviklingsland skyldes interne eller eksterne forhold	Svar N=139
<i>Interne forhold</i>	7,9 %
<i>Jeg tror det skyldes begge deler</i>	90,6 %
<i>Eksterne forhold</i>	1,4 %

Tabell V15: Kjenner du til om Norge driver med konkrete utviklingsprosjekter innenfor noen av disse områdene:

Konkrete norske utviklingsprosjekter	Andel som kjenner til
<i>Styresett og demokrati</i>	48,1 %
<i>Energi og olje</i>	46,8 %
<i>Helse</i>	59,7 %
<i>Miljø, skog klima</i>	60,4 %
<i>Likestilling</i>	42,9 %
<i>Utdanning</i>	55,8 %
<i>Handel og næringsutvikling</i>	39,0 %

²⁴ Spesifisering; Interne forhold: Forhold i det enkelte utviklingsland. Eksterne forhold: relasjoner mellom utviklingslandet og andre land eller organisasjoner.

Vedlegg 4: Prosedyre for utregning av indekser

Prosedyre for utregning av indeksene «positivitet til bistand», «positivitet til mikrofinans» og «kunnskapsnivå»

Spørsmålene jeg har tatt utgangspunkt i når jeg har beregnet indeksene er følgende:

1. *Positivitet til bistand*

- i) Er du medlem av en bistands- og/eller frivillig organisasjon

Ja=1/Nei=0

- ii) Norge har som mål å bruke ca. 1 prosent av BNP til forskjellige former for utviklingshjelp til flere mindre utviklede land. Er du for eller mot at Norge gir slik hjelp? Kan ta 6 verdier

Mot=0/ For, bør reduseres mye=0,20/ For, bør reduseres litt=0,40/ For, bør beholdes som det er=0,60/ For, bør økes litt=0,80/ For, bør økes kraftig=1.

- iii) Tror du at bistand eller såkalt utviklingssamarbeid er en god måte å hjelpe mindre utviklede land til å oppnå høyere økonomisk vekst og bedre levekår?

Ja=1/Nei=0

Maksverdi = 3, Minsteverdi = 0

2. *Positivitet til mikrofinans*

- i) Mikrofinans gir fattige mennesker tilgang til grunnleggende finansielle tjenester, som lån, sparing, pengeoverføringer og forsikring. Tror du at mikrofinans er et egnet virkemiddel for fattigdomsbekjempelse?

Ja=1/Nei=0

- ii) Alt i alt, tror du at mikrofinans gir...

veldig gode resultater=1/ganske gode resultater=0,67/ verken gode eller dårlige resultater=0,33/ ganske dårlige resultater/veldig dårlige resultater=0

- iii) Tror du lånegrupper kan føre til at flere betaler tilbake sine lån?

Ja=1/Nei=0

- iv) Tror du at et utviklings samarbeid som mikrofinans fungerer bedre til å skape økonomisk vekst og bedre levekårene for fattige mennesker enn annen type bistand?

Ja, det fungerer bedre=1/Begge fungerer like bra=0,5/annen bistand fungerer bedre=0

- v) Tror du utviklings samarbeid som mikrofinans treffer de fattigste menneskene i de mindre utviklede landene bedre enn andre typer bistand?

Ja=1/Nei=0

- vi) Kunne du tenke deg å støtte et prosjekt der hovedsatsningen er mikrofinans?

Ja=1/Nei=0

Maksverdi = 6, Minsteverdi = 0

3. Kunnskapsnivå

- i) Hvor mange milliarder tror du staten bruker på bistand i året? Rett svar. Ca. 30

$\leq 5 \rightarrow 0$

$5 < x \leq 20 \rightarrow 0,33$

$20 < x \leq 25 \rightarrow 0,67$

$25 < x \leq 35 \rightarrow 1$

$35 < x \leq 40 \rightarrow 0,67$

$40 < x \leq 55 \rightarrow 0,33$

$> 55 \rightarrow 0$

- ii) Hva tror du den internasjonale grensen for ekstrem fattigdom ligger på?(i dollar) Rett svar: 1,25 dollar

$\leq 2 \rightarrow 1$

$2 < x \leq 5 \rightarrow 0,67$

$5 < x \leq 10 \rightarrow 0,33$

$> 10 \rightarrow 0$

- iii) Hvor stor andel av befolkningen i Afrika tror du lever under fattigdomsgrensen?
(46 % Afrika sør for Sahara)
Siden spørsmålet her kunne misforstås har jeg valgt å gi høyeste score til de som mente alt fra 30 % og oppover til 50 %.

$<20 \rightarrow 0$

$20 < x \leq 25 \rightarrow 0,33$

$25 < x \leq 30 \rightarrow 0,67$

$30 < x \leq 50 \rightarrow 1$

$50 < x \leq 55 \rightarrow 0,67$

$55 < x \leq 60 \rightarrow 0,33$

- iv) Hvor mange ganger større tror du nasjonalinntekten per innbygger er i Norge sammenlignet med Tanzania (GNI/cap)? Rett svar ca. 173 ganger større

$<100 \rightarrow 0$

$100 \leq x < 140 \rightarrow 0,33$

$140 \leq x < 160 \rightarrow 0,67$

$160 \leq x < 186 \rightarrow 1$

$186 \leq x < 206 \rightarrow 0,67$

$206 \leq x < 246 \rightarrow 0,33$

$\geq 246 \rightarrow 0$

- v) Hvor stor andel av befolkningen (over 15 år) i Kenya tror du kan lese og skrive? (i prosent) rett svar ca. 87,4 %

$<65 \rightarrow 0$

$65 < x \leq 75 \rightarrow 0,33$

$75 < x \leq 82 \rightarrow 0,67$

$82 < x \leq 89 \rightarrow 1$

$89 < x \leq 92 \rightarrow 0,67$

$92 < x \leq 96 \rightarrow 0,33$

$>96 \rightarrow 0$

Maksverdi = 5, Minsteverdi = 0

Vedlegg 5: Resultater fra krysstabulering

Partipreferanse

Tabell V16: Sammenhengen mellom partipreferanse og positivitet til bistand 1

Positivitet til bistand	Partipreferanse		Total
	Stemmer rød-grønt	Stemmer borgerlig	
<i>Mot</i>	1 (1,3 %)	2 (3,2 %)	3
<i>For, men bør reduseres mye</i>	0	4 (6,4 %)	4
<i>For, men bør reduseres litt</i>	4 (5,2 %)	10 (16,1 %)	14
<i>For, men bør økes litt</i>	22 (28,9 %)	10 (16,1)	32
<i>For, men bør økes kraftig</i>	8 (10,5 %)	6 (9,6 %)	14
Total	76 (100 %)	62 (100 %)	138

* Svaret *For, bør beholdes som det er*, er ikke inkludert i tabellen her da dette ikke sier noe om respondentene er høyere positiv eller høyere negativ til bistand. Tabellen er ikke signifikant ved en chi2-test, men likevel diskutert i oppgaven.

Tabell V17: Sammenhengen mellom partipreferanse og positivitet til bistand

God måte å stimulere til økonomisk vekst og bedre levekår	Partipreferanse		Totalt (N)
	Stemmer rød-grønt	Stemmer borgerlig*	
<i>Ja</i>	65 (82,3 %)	35 (68,6 %)	100
<i>Nei</i>	14 (17,7 %)	16 (31,4 %)	30
Total	79 (100 %)	51 (100 %)	138

Signifikant på 5 % nivå gjennom en chi2-test

Tabell V18: Gjennomsnittlig giverbeløp og bistandspositivitet(indeks) over partipreferanse.

Partipreferanse	Borgerlig	Rød-grønn	Differanse
Gir gjennoms. i årlig bistand	2417,6 kr*	1502,7 kr*	915 kr
Gjennoms. score bistandspositivitet	1,484**	1,769**	- 0,285

Notat: **Signifikant på 5 % nivå, *Signifikant på 10 % nivå. Forskjellene er testet med en to-halet t-test.

Kjønn

Tabell V19: Sammenhengen mellom kjønn og å gi til bistand.

Kjønn	Gir i gjennomsnitt årlig til bistand
<i>Kvinne</i>	2374,3 kr**
<i>Mann</i>	1333,0 kr**

Notat: **forskjellen er signifikant på 5 %, *forskjellen er signifikant på 10 %, Signifikansnivå er testet med en to-halet t-test

Vedlegg 6: Spørreundersøkelse

1. Demografiske variabler

1.1

Kjønn: Kvinne/Mann

1.2

Alder:

Tall

1.3

Er du student?

JA/NEI

1.4

Lønnsinntekt før skatt:

1. 0-99000

2. 100000-199000

3. 200000-299000

4. 300000-499000, osv. til >800000

1.5

Utdanningsnivå:

Grunnskole/ Videregående/ Høyskole eller Universitet

1.6

Bosted 1: Nord-Norge/ Midt-Norge/ Sørlandet/ Vestlandet/

Østlandet

1.7

Bosted 2: Bygd/ Tettsted/ By

1.8

Er du medlem i en bistands- eller frivillig organisasjon?

JA /NEI

Hvis Ja på 1.8:

Hvilken bistands- eller frivillig organisasjon er du medlem i?

Skriftsvar

1.9

Hvilket yrke har du?

Skriftsvar

1.10

Hvis det var stortingsvalg i morgen, hvilket parti ville du stemt på?

- 1) Arbeiderpartiet
- 2) Fremskrittspartiet
- 3) Høyre
- 4) Kristelig folkeparti
- 5) Miljøpartiet de grønne
- 6) Rødt
- 7) Senterpartiet
- 8) Sosialistisk Venstreparti
- 9) Venstre
- 10) Andre
- 11) Ønsker ikke å svare

2. Holdninger til og kunnskap om bistand generelt

2.1

Norge har som mål å bruke ca 1 prosent av BNP til forskjellige former for utviklingshjelp til flere mindre utviklede land. Er du for eller mot at Norge gir slik hjelp?

- 1) Mot
- 2) For, men bør reduseres mye
- 2) For, men bør reduseres litt
- 4) For, bør beholdes som det er
- 5) For, men bør økes litt
- 6) For, men bør økes kraftig

2.2

Tror du at bistand eller såkalt utviklingssamarbeid er en god måte å hjelpe mindre utviklede land til å oppnå høyere økonomisk vekst og bedre levekår?

JA/NEI

2.3

Hvor mange milliarder tror du staten bruker på bistand i året?

Åpent svar

2.4

Norsk bistand gis gjennom flere kanaler. Hva tror du gir den mest effektive bistanden:

- 1) STATLIGE KANALER
- 2) Multilaterale organisasjoner som FN
- 3) VERDENSBANKEN OG ANDRE INTERNASJONALE BANKER
- 4) FRIVILLIGE ORGANISASJONER
- 5) STIMULERE TIL INVESTERINGER INNEN PRIVAT NÆRINGSUTVIKLING
- 6) INGEN AV DELENE/ BISTAND ER IKKE EFFEKTIVT.

2.5

Hvilke av følgende bistands og/eller frivillighets-organisasjoner støtter du?:

1. Røde Kors
2. Flyktninghjelpen
3. Redd Barna
4. CARE
5. Strømmestiftelsen
6. Plan
7. Greenpeace
8. Kirkens nødhjelp
9. Sos Barnebyer
10. Leger uten grenser
11. Andre (spesifiser)
12. Støtter ingen

2.6

Gir du økonomisk støtte til noen andre organisasjoner?

Skriftsvar

2.7

Hvilke kunne du tenke deg å støtte?:

1. Røde Kors
2. Flyktninghjelpen
3. Redd Barna
4. CARE
5. Strømmestiftelsen
6. Plan
7. Greenpeace
8. Kirkens nødhjelp
9. Leger uten grenser
10. Sos Barnebyer
11. Andre (spesifiser)
12. Kunne ikke tenke meg å støtte noen

2.8

Er det noen annen bistands-/ frivillig organisasjon du kunne tenke deg å gi økonomisk støtte til?

Skriftsvar

2.9

Hva er viktigst for deg når du skal velge hvilke bistands- og/eller frivillige organisasjoner å støtte? (Velg maks 2)

- 1) At jeg vet at pengene virkelig kommer frem
- 2) At det er profesjonelle aktører som driver med det
- 3) At det gir målbare resultater
- 4) At det er ideelle organisasjoner som står bak
- 5) At hjelpen er bærekraftig
- 6) At det hjelper mennesker i akutt nød

2.10

Tror du fattigdom i utviklingsland skyldes interne forhold i det enkelte utviklingslandet eller eksterne forhold som relasjoner mellom utviklingslandet og andre land eller internasjonale organisasjoner?

- 1) Interne forhold
- 2) Eksterne forhold
- 3) Jeg tror det skyldes begge deler

2.11

Kjenner du til om norske myndigheter driver med konkrete utviklingsprosjekter innenfor noen av disse områdene? (kryss av)

- 1) Styresett og demokrati
- 2) Energi og olje
- 3) Helse
- 4) Miljø, skog og klima
- 6) Likestilling
- 7) Utdanning
- 8) Handel og næringsutvikling

2.12

Synes du Norge bør prioritere akutt nødhjelp eller langsiktig bistand?

1. Bør prioritere akutt nødhjelp
2. Begge deler er like viktig
3. Bør prioritere langsiktig bistand

2.13

Hvilke av disse tingene synes du det er viktigst at Norge jobber for i mindre utviklede land(velg maks 3):

1. Fattigdomsbekjempelse
2. Generell økonomisk vekst og utvikling
3. Bedre helse
4. Bedre utdanning
5. Arbeide for fred, demokrati og menneskerettigheter.
6. Forebygge nød og naturkatastrofer
7. Fremme like rettigheter mellom kjønn

2.14

Hvilke av følgende organisasjoner mener du at du har god kjennskap til?:(kryss av)

1. Røde Kors
2. Redd Barna
3. CARE
4. Strømmestiftelsen
5. Plan
6. Flyktninghjelpen
7. Greenpeace
8. Kirkens nødhjelp
9. Leger uten grenser

2.15

Hvor mye gir du i året til bistand eller organisasjoner som jobber med bistand? I kroner

Tall

2.16

Hvor mye gir du i året til organisasjoner som jobber for andre gode formål(WWF, Greenpeace, Kirkens bymisjon etc.)? I kroner
Tall

2.17

Hva tror den internasjonale grensen for ekstrem fattigdom ligger på? I dollar per dag
__ dollar per dag

2.18

Hvor stor andel av befolkningen i Afrika tror du lever fattigdomsgrensen? I prosent
__ prosent

2.19

Hvor mange ganger større tror du nasjonalinntekten per innbygger er i Norge sammenlignet med Tanzania (BNI/capita)
__ ganger større i Norge enn i Tanzania

2.20

Hvor stor andel(over 15 år) i Kenya tror du kan lese og skrive. I prosent
__ prosent

2.21

Tenk deg at du fikk 200 kr du skulle fordele mellom et prosjekt og deg selv. Hvor mye vil du gi til hvert av prosjektene nedenfor? (du har 200 kr for hvert prosjekt):

1. Øke utdanning blant barn i fattige land?

Tall

2. Øke arbeidsdeltakelsen til kvinner i Afrika

Tall

3. Kreftforskning

Tall

4. Etablere mikrofinansinstitusjoner i Afrika

Tall

5. Barnevaksinasjon i fattige land

Tall

6. Bevare regnskogen

Tall

7. Utvide sykkelveier i Oslo

Tall

3. Kunnskap om og holdninger til mikrofinans?

3.1

Har du hørt om bistandsformen mikrofinans tidligere?

1. Nei
2. Ja, men vet ikke hva det er
3. Ja, har noe kjennskap til det, men ikke mye
4. Ja, kjenner godt til hva mikrofinans er

3.2

Mikrofinans gir fattige mennesker tilgang til grunnleggende finansielle tjenester, som lån, sparing, pengeoverføringer og forsikring. Tror du at mikrofinans er et egnet virkemiddel for fattigdomsbekjempelse?

JA/NEI

3.3

Hvorfor/hvorfor ikke?

Åpent svar

3.4

Synes du mikrofinans bør drives som bistand (dvs. ved hjelp av donorstøtte) eller som kommersielle virksomheter, som kan gå med overskudd?

1. Best med donorstøtte
2. Best som kommersiell virksomhet
3. Vet ikke

3.5

Tror du at mikrofinans kan føre til generell vekst for mottakerlandet eller at det bare kan hjelpe enkeltindivider?

1. Virker best for det enkelte individet
2. Fører til generell økonomisk vekst for mottakerlandet
3. Vet ikke

3.6

Alt i alt, opplever du at mikrofinans gir...

- 1) veldig gode resultater,
- 2) ganske gode resultater,
- 3) verken gode eller dårlige resultater
- 4) ganske dårlige resultater
- 5) eller veldig dårlige resultater

3.7

Tror du mikrofinans er et bedre verktøy for fattigdomsbekjempelse dersom det kombineres med andre tiltak som for eksempel utdanning og/eller opplæring av kvinner eller andre prosjekter?

JA/ NEI/ Vet ikke

3.8

Hvorfor/ hvorfor ikke?

Åpent svar

3.9

Tror du at mikrofinans gir best resultater om det retter seg mot menn eller om det rettes mot kvinner?

1. Best når det rettes mot menn
2. Best når det rettes mot kvinner
3. Jeg tror begge deler fungerer like bra

3.10

Hvorfor/hvorfor ikke?

Åpent svar

3.11

Gruppelån er ordninger som samler flere folk i samme gruppe slik at hvis en av gruppens medlemmer ikke klarer å betale tilbake sitt lån går det ut over alle i gruppen. Har du hørt om slike gruppelån tidligere?

1. Har aldri hørt om det
2. Har hørt om det, men vet ikke så mye om det
3. Har hørt og kan en god del om det

3.12

Tror du slike lånegrupper kan føre til at flere betaler tilbake sine lån?

JA/NEI

3.13

Tror du at bistandssamarbeid som mikrofinans fungerer bedre til å skape økonomisk vekst og bedre levekårene for fattige mennesker enn annen type bistand?

1. Ja, det fungerer bedre
2. Begge deler fungerer like bra
3. Andre bistandsmetoder fungerer bedre

3.14

Tror du utviklingssamarbeid som mikrofinans treffer de fattigste menneskene i de mindre utviklede landene bedre enn andre typer bistand?

JA/NEI

3.15

Hvorfor/hvorfor ikke?

Åpent svar

3.16

Kunne du tenke deg å støtte et prosjekt der hovedsatsningen er mikrofinans?

JA/NEI